

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Bilgin Adalı

Resimleyen: Kutlay Sındırgı

HEYECANLI KİTAPLAR
Polisiye

KRALIN ADALETİ

6. Basım

Bilgin Adalı

KRALIN ADALETİ

"Kralın Adaleti"nde
sevilen yazarımız Bilgin Adalı
okurlarını tarih içinde yepyeni ve
gizemli bir yolculuğa götürüyor...

Hitit Kralı Hattuşili, savaştan yaralı dönmüştür.
Ölürse, yerine manevi oğlu Labarnaş'ın
kral olmasını buyurur. Ama Labarnaş'ın biraz
acelesi vardır. Sarayda yaşayan genç Arinna ve
arkadaşı Himuli, Labarnaş'ın bir şeyler çevirmekte
olduğunu anlayınca, onun peşine düşerler ve
oyununu bozmaya çalışırlar. Bu heyecan verici
serüveni, gerçek bilgilerle de donatan Bilgin Adalı,
alternatif tarih anlatılarını yepyeni
bir biçimde sürdürüyor.

KDV İÇİNDEDİR
8.50 TL

ISBN 978-975-

Yayın Koordinatörü: İpek Şoran
Düzeltili: Nurtan Sönmezcan
Kapak ve İç Tasarım: Güzde Bitir
Tasarım Uygulama: Serap Bertay

Kapak Baskı: Azra Matbaası;
Sertifika No: 27857
Adres: Litros Yolu 2. Matbaacılar
Sitesi D Blok Kat: 3 No: 3/2
Topkapı, Zeytinburnu, İstanbul
İç Baskı ve Cilt: Özal Matbaası;
Sertifika No: 26699
Adres: Davutpaşa Cad. Emintaş
Kazım Dinçol San. Sitesi No:
81/39 Topkapı, İstanbul

1. Basım: 2009
6. Basım: 1000 adet, Haziran 2014
ISBN 978-975-07-1035-3
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2009
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa
alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın
hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Can Sanat Yayınları Yapım, Dağıtım,
Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Yayıncı Sertifika No: 10758
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 89 Faks: 252 72 33
www.cancocuk.com cancocuk@cancocuk.com

PAALIN ADLI

Bu kitabın sahibi:

.....

Bilgin Adalı (1944-2012)

İlk büyük yolculuğumu Ay'a yaptım. Jules Verne'in "Ay'a Yolculuk" kitabıyla. "İki Çocuğun Devriâlemi" kitabını okuyarak tüm dünyayı dolaşıp serüvenden serüvene koştuğumda, beşinci sınıftaydım. Kitapların evreninde unutulmaz geziler yaparken bir de baktım büyümüşüm. Bu kez gerçek yolculuklara çıktım. Yurdumuzun hemen her yanını, dünyamızın da yarısını dolaştım. Bir gün canım sıkıldı hep günümüzde yaşamaktan. "Zaman Bisikleti" ile zaman içinde yolculuğa çıktım. Sonra da gördüklerimi oturup yazdım. Bir sürü kitabım oldu.

Yazarın yayınevimizden çıkan diğer kitapları:

ALEV KIZ ANINNA (Aninna'nın Serüvenleri 1), BÜYÜK GÖÇ (Aninna'nın Serüvenleri 2), ATLANTİS'İN ÇOCUKLARI 1, ATLANTİS'İN ÇOCUKLARI 2, ATLANTİS'İN ÇOCUKLARI 3, DÜNYAMIZIN İLK ŞAFAĞI (Çatalhöyük Öyküleri 1), ATEŞİN ÇOCUKLARI (Çatalhöyük Öyküleri 2), BOLLUK VE SAVAŞ (Çatalhöyük Öyküleri 3), ZAMAN BİSİKLETİ (Zaman Bisikleti 1), GEÇMİŞTEN GELEN KONUKLAR (Zaman Bisikleti 2), ZAMANDA KAZA (Zaman Bisikleti 3), BİZİM SOKAKTA ŞENLİK VAR, GENLERİN ŞİFRESİ, GEZGİN, GÜNEŞİ ARAYAN ÇOCUK, HAYVANLARIN ABC'Sİ, KARİYE HAZİNESİ, MEZAR SOYGUNCULARI, SÜMBÜLLÜ KÖŞK, UZAYLILAR GELİYOR, YAVRU ASLAN (Renklerin Kardeşliği 1), YAVRU KARTAL (Renklerin Kardeşliği 2), ZAMANA AÇILAN KAPI

KRALIN ADALETİ

İçindekiler

Önsöz, 7
Kralın Dönüşü, 9
Arinna'nın Kuşkusu, 18
İz Peşinde, 24
Buluşma, 31
Kızılıcak Şurubu, 38
Ziyaretçi, 43
Kralın Uyanışı, 49
Geyik Eti Suyuna Çorba, 57
Kralın Adaleti, 62
Gecenin Karanlık Konuğu, 70
Kralın Son Yolculuğu, 75
Yeni Bir Dönem, 82
Hattuşaş, 84
Hititler, 88
Hitit İmparatorluk Haritaları, 91

KLİMİT İTİHAK

Yazar: [Faint Name] | Editör: [Faint Name] | Yayıncı: [Faint Name]

[Faint paragraph of text, likely the beginning of the book's introduction or a chapter section.]

[Faint paragraph of text, continuing the narrative or discussion.]

[Faint paragraph of text, concluding the section or chapter.]

Önsöz

Yurdumuzun tarihine kendi adlarını büyük harflerle yazmış olan Hititler ve Hitit uygarlığıyla ilgili bilgilere internet'ten, ansiklopedilerden ve tarih kitaplarından kolayca ulaşabiliyoruz. Bu kitabı yazmak üzere yola çıktığımda bulduğum kaynaklarda Hititler üstüne okuduklarım, inanılmaz heyecanlar yaşattı bana. Bu bilgilerden kısa bir özeti, kitabın sonunda ek olarak bulacaksınız.

Bu kitabı yazarken, MÖ 1600'lü yıllarda yaşamış olan Kral Hattuşili hakkında bulduğum bilgiler esin kaynağı oldu bana. Ama, kimi adlar ve kimi olaylar gerçek olsa bile, kurmaca bir öykü bu.

Ben keyifle, heyecanla yazdım. Umarım sizler de keyifle okursunuz.

Bilgin Adalı

İçerik

1. Giriş	1
2. Temel Kavramlar	2
3. Metodoloji	3
4. Bulgular	4
5. Tartışma	5
6. Sonuç	6
7. Kaynaklar	7
8. Ekler	8
9. Özet	9
10. Teşekkür	10
11. İletişim	11
12. Yazarın Diğer Çalışmaları	12
13. Yazarın Diğer Çalışmaları	13
14. Yazarın Diğer Çalışmaları	14
15. Yazarın Diğer Çalışmaları	15
16. Yazarın Diğer Çalışmaları	16
17. Yazarın Diğer Çalışmaları	17
18. Yazarın Diğer Çalışmaları	18
19. Yazarın Diğer Çalışmaları	19
20. Yazarın Diğer Çalışmaları	20

Kralın Dönüşü

O sabah erkenden uyandı Arinna. Hemen sarayın bahçesine koştu. İlk iş olarak, akşam yemeğinde toparlamış olduğu ekmek kırıntılarını, bahçenin en ucundaki söğüt ağacının dibine serpiştirdi. Gözlerden uzak bir yerdin burası. Her sabah burada yem bulmaya alışmış olan serçeler, kumrular, yaban güvercinleri, hemen üşüştüler kırıntıların başına. Sol elini öne uzatıp avucunu açarak bir ısıklık çaldı Arinna. Söğütün dalları arasına gizlenmiş ak bir güvercin gelip avucuna kondu. Kendisine tanınmış olan ayrıcalığı öteki kuşlara göstermek istercesine guruldayarak çevreye bakındı sonra da Arinna'nın avucundaki kırıntıları yemeye koyuldu. Kentin büyük alanına açılan bahçe kapısının önündeki nöbetçi, saray aşçısının on üç yaşındaki bu sevimli, sarışın kızını gülümseyerek izliyordu.

Pırıl pırıl bir eylül sabahıydı. Saray bahçesi bin bir renkli çiçekle doluydu. Arinna sıkıntıyla bekleme-ye koyuldu. O sabah, muhafız komutanının oğlu Himuli'yle birlikte çarşıya gideceklerdi ama Himuli görünürde yoktu. Buluşmalarına hep böyle geç gelirdi Himuli. Bir sabah yine böyle bir saat kadar bekledikten sonra, elinde bir tas suyla odasına gidip soğuk suyla uyandırmıştı onu. Neyse ki bugün böyle bir işleme gerek kalmadan esneyerek bahçeye inen merdivenlerin başında göründü Himuli.

"Tamam, tamam, biraz geciktim, bağışla beni. Ama akşam çok geç yattım. Muvatta Ana'nın anlattığı masallar öylesine güzeldi ki..." dedi Arinna'nın yanına gelir gelmez.

On dört yaşındaki Himuli, yaşına göre uzun boylu, esmer, yakışıklı bir gençti. Arinna'yla bebekliklerinden beri birlikte büyümüşlerdi. Sarayın, bin bir kuralla örülü sıkıcı ortamında, sürekli dayanışma içinde olan bir ikili oluşturmuşlardı. Bebekliklerinde, sütanneleri Muvatta Ana'nın sütünü paylaşmakla başlamıştı ortaklıkları. Yaşları ilerledikçe, her şeyi paylaşır, birbirlerini tamamlar olmuşlardı.

Arinna, havuzdan eliyle aldığı serin suyla sildi yüzünü Himuli'nin. Elleriyle onun yüzüne dokunmak pek hoşuna gidiyordu nedense. Su, bu işin bir bahanesi oluyordu her buluştuklarında. Bu tür şeyleri anesi yaptığında huysuzlanan Himuli, Arinna yaptı-

ğında hiç ses çıkarmıyordu. Belli ki onun da hoşuna gidiyordu bu. Az sonra, Hattuşaş'ın hızla kalabalıklasha sokaklarındaydılar.

O gün tüccarlar gelecekti kentlerine. Arinna, onların uzak ülkelerden getirdiği mavi boncuklu kolyelerden almak istiyordu annesine armağan olarak. Himuli ise kemik saplı bir bronz hançer almak istiyordu.

Satıcıların tezgâhlarını kurduğu büyük meydana geldiklerinde, güneş tepede iyice yükselmişti. Mallarını öven çığırtkanların sesi çaylakların çığılıkları gibi yansiyordu pazar yerini çevreleyen taş yapıların duvarları arasında. Bütün sesler bir uğultuya dönüşerek gökyüzüne doğru yükseliyordu sonunda. Ama birden, bütün bu seslerin arasından sıyrılıp herkesi heyecanlandıran bir ses yükseliverdi.

“Müjdeler olsun! Kralımız geliyor! Kralımız seferden dönüyor! Müjdeler olsun! Kralımız geliyor! Müjdeler olsun!”

Köpük içindeki atıyla meydana dalıp bir anda öteki ucundan çıkıveren habercinin sesiydi bu.

Pazaryeri karışiverdi bir anda. Satıcı ya da alıcı, herkes toparlanıp meydana boşalttı. Az sonra, kralın gelişini bekleyen büyük bir kalabalık toplanmıştı meydana. Yüce Kral Hattuşili, Halep kentine yaptığı seferden zaferle dönüyordu. Ama ordunun en önünde savaşıırken, kendisi de yaralanmıştı. Yaralı olarak

dönüyordu ülkesine. Ülkenin en bilgili hekimleri, sarayda onun dönüşünü bekliyorlardı.

Alışveriş yapma umutları bir anda yok olan iki arkadaş, kralın gelişi için hazırlanan görkemli töreni izlemek üzere, alanın köşesindeki yüksekçe bir duvarın üstüne tırmandılar. Çok geçmeden, öncüler geldiler. Alanı çepeçevre kuşatıp tören düzeni aldılar. Kenti kuşatan kalenin duvarları üzerindeki borucuların yabankeçisi boynuzundan yapılma boruları ötmeye başladı.

Az sonra, içinde kralın bulunduğu araba meydana girdi. İki subay koşup arabanın perdelerini kaldır-

dılar. Yüce Kral Hattuşili, yavaşça doğruldu yattığı yerden. Arabadan inip birkaç adım atarak halkı selamladı. Çok halsiz olduğu açıkça görülebiliyordu. Subaylar koluna girip yeniden arabaya götürdüler kralı. Bu arada meydana dolduran kalabalık coşku içinde bağırıp alkışlamaya koyulmuştu.

“Hadi hemen saraya dönelim,” dedi Arinna.

“Evet, burada görülecek başka bir şey kalmadı,” diyerek destekledi onu Himuli. Duvardan aşağıya atlayıp koşarak saraya yöneldiler.

Saray girişindeki muhafızların sayısı iki katına çıkmıştı. Havuzu çevreleyen büyük saksılardan birinin ardına gizlenerek beklemeye başladılar.

Az sonra, kralı getiren araba bahçeye girdi. Kralı, altın renginde ipek örtülerle kaplı bir sedyeye yatırıp taht salonuna götürdüler. Hemen oraya koştu bizimkiler de. Büyük bir sütunun arkasına gizlenip olan biteni izlemeye koyuldular.

Yattığı sedyeyle, tahtının önündeki düzlüğe getirilen Kral Hattuşili güçlükle doğrulup, "Halep'i de devletimize kattık. Anadolu'nun en büyük, en güçlü krallığı biziz artık," dedi. Alkışlar ve "Yaşasın kralımız!" sesleriyle çınladı koca salon. "Bir ok geldi sağ omzumu parçaladı. Savaşta olur böyle şeyler. Hekimlerimiz gerekeni yapacaktır, merak etmeyin," diye sürdürdü konuşmasını kral. "Sizden dileğim, işinizin başında olmanız ve halkımıza adil davranmanız. Bana bir şey olursa, benden sonraki kralınız, manevi oğlum, kız kardeşimin oğlu genç Labarnaş'tır, bunu unutmayın."

Labarnaş hemen sedyenin yanı başında durmaktaydı. Diz çöküp kralın elini öptü. Herkesi duygulandırmıştı bu davranış. Hemen ardından, salondaki kalabalığın "Kralımız çok yaşa!" diye bağırış ve alkışları arasında dört subay, kralın sedyesini kaldırıp götürdüler.

Yaşlı kral yatak odasına götürülürken, kendisinden sonra kral olarak Labarnaş'ı seçmesinin doğru olup olmadığını düşünüyordu. O savaştayken, Labarnaş'ın davranışları konusunda öyle haberler almıştı

ki... "Keşke torunum Murşili, Huzziya'nın oğlu biraz daha büyük olsaydı..." dedi kendi kendine. Ama Murşili savaşlarda ordunun başına geçemeyecek kadar genç ve deneyimsizdi. Yaşlı kral, Anadolu'da kurulmuş en güçlü devleti kendisinden sonra güvenilir ellere bırakamamanın sıkıntısını yaşıyordu.

Kral ve hekimler salondan çıkar çıkmaz, Himuli'nin elini yakalayıp çekti Arinna.

"Hadi gel," dedi, "kralın yatak odasının balkonuna tırmanırsak, oradan her şeyi kolayca görebiliriz." Hemen gizlendikleri yerden fırlayıp bahçeye koştu-
lar.

Hekimler yaşlı kralın göğsündeki yarayı özel bitkilerden yapılmış merhemlerle ovdular. Güç vermesi için yine özel bitkileri kaynatarak elde ettikleri suyu hazırladılar. Kral adayı Labarnaş manevi babasının yanından bir an için olsun ayrılmadı. Şifalı suyu elle-
riyle içirdi krala. Az sonra kral derin bir uykuya daldı.

"Bu uyku ona iyi gelecektir," dedi hekimlerden biri.

"Ama şifalı suyu günde dört kez içmesi gerekir," dedi bir başka hekim. Öteki hekimler onayladılar onu.

"Merak etmeyin," dedi Labarnaş, "ben hep kralımızın yanında olacağım. Saati geldiğinde şifalı suyu içiririm ona."

Az sonra herkes odayı boşaltmış, kralın yanında yalnızca Labarnaş kalmıştı. Kral adayı çok sinirli görünüyordu. Belindeki uzun hançerle oynuyor, odada bir ileri bir geri yürüyor, arada bir dönüp endişeli gözlerle krala bakıyordu. Derin bir uykuda olan kral, ölü gibi yatıyordu yatağında.

"Sanırım kralımızın yaralanması onu çok üzmüş," diye fısıldadı Himuli.

"Olabilir de olmayabilir de," diye fısıldadı Arinna.

"Ne demek istiyorsun?"

"Şşşşşş!"

Tam bu sırada Labarnaş hızla kapıya doğru yürüyüp odadan çıkmıştı. O çıkar çıkmaz, saray hizmetkârlarından bir kadın girdi içeriye. Kralın başucuna oturup beklemeye başladı.

"Hadi gidelim," dedi Arinna.

Kalın sarmaşıklara tutunup aşağıya indikleri sırada, Labarnaş'ın atını koşturarak alana açılan büyük kapıdan çıktığını gördüler.

"Demedim mi," dedi Himuli. "Üzüntüsünü yatıştırmak için atla gezintiye çıkıyor."

"Olabilir de olmayabilir de," dedi yine Arinna. "Bakalım... Göreceğiz."

"Demin de öyle demiştin, ne demek istiyorsun?"

"Ben de bilmiyorum. Ama tuhaf bir duygu var içimde..."

"Aman Arinna, hep böyle yaparsın sen. Hep böyle tuhaf duygular belirir içinde ama sonu boş çıkar."

"Göreceğiz..."

Arinna'nın Kuşkusu

Renkli ve hareketli geçerdi Hattuşas'ta yaşam. Her kent, kendi başına bir devletti o çağda. Birkaç kent bir araya geldiğinde küçük bir krallık oluşuyordu. Pek çok kent devleti ve küçük krallık vardı Anadolu'da. Topraklarını genişletmek, daha varlıklı, daha güçlü olabilmek için sürekli savaşıyordu bu kentlerle krallıklar. Suyu bol, verimli toprakları geniş olan her yerde gözü vardı bu küçük devletlerin ve krallıkların. Savaş hiç eksik olmuyordu bu topraklarda.

Yüce Kral Hattuşili, bu dağınıklığa ve sürüp giden savaşlara bir son vermeye kararlıydı. Akıllı bir adamdı Hattuşili. Kısa sürede, kent devletleriyle küçük krallıkları kendi çevresinde toplamayı başarmıştı. Gerektiğinde, hiç kaçınmıyordu savaşmaktan. Kendi egemenliğindeki ülkenin sınırlarını batıya doğru ge-

nişletti, kuzey ve güneydeki küçük devletleri denetimi altına aldı. Bir ucu Karadeniz'e, öteki ucu Akdeniz'e kadar uzanan büyük bir krallık oluşturdu.

Kısa sürede, Anadolu'nun en büyük ve en güçlü krallığını kurmuştu böylece Hititler. Güney'den Anadolu'ya giriş kapısı konumundaki Halep kenti kalmıştı bir tek Hititlerin egemenliği altına girmeyen. Yüce Kral Hattuşili'nin son seferi işte bu kenti almayı amaçlıyordu.

Halep kentini de alıp büyük bir zaferle dönmüştü ülkesine. Bu büyük zaferi bir tek kralın yaralı olması gölgeliyordu. O yüzden, zaferle biten her sefer dönüşünde yapılan büyük şenlikler yapılmamıştı. Halk, bu şenlikleri yapmak için kralın iyileşmesini bekliyordu.

Hekimler, yüce kralın birkaç gün içinde ayağa kalkacağından emindiler. Ama, kente dönüşünden bu yana haftalar geçmiş olmasına karşın kralın sağlığında bir değişiklik olmamıştı. Günün büyük çoğunluğunu uyuyarak geçiriyordu.

Kendisinden sonra ülkenin başına geçmesini istediği yeğeni Labarnaş, hekimlerin ayrıldığı saatlerde bile dayısının başında bekliyor, onun iyileşmesi için her çabayı gösteriyordu.

Arinna ile Himuli hemen her gün sarmaşıklara tırmanıp kralın odasını gözlüyorlardı. Kralın sağlığı düzeleceğine, sanki daha kötüye gidiyor gibiydi.

İki arkadaş buna bir anlam veremiyorlardı. Evet,

artık yaşlanmıştı Kral. Ama çok güçlü bir adamdı ve bir ok yarasının bunca zamanda iyileşmemiş olması herkes kadar onları da şaşırtıyordu.

"Hadi tapınağa gidip yüce Tanrıça Mezulla'ya dua edelim," dedi bir gün Himuli.

"Benim daha iyi bir düşüncem var," dedi Arinna.

"Nedir?"

"Labarnaş'ı izleyelim."

"Niye ki?"

"Kral kente döndüğü gün, atına atlayıp bir yere gitti anımsıyorsan. O günden sonra, her üç günde bir, daha gün doğarken atına atlayıp gidiyor. Güneş epeyce yükseldikten sonra geri dönüyor."

"Eee? Ne olmuş yani? Atıyla gezinmek rahatlatıyordur onu. Ne kadar üzgün olduğunu görmüyor musun?"

Gizemli bir biçimde gülümseyerek,

"Sanırım üzüntüsünün gerçek nedenini tahmin edebiliyorum," dedi Arinna.

"Başka ne olabilir ki?"

"Bakalım, göreceğiz. Yarın üçüncü gün. Mutlaka sabah erkenden gidecektir yine. Onu izlemeyi öneriyorum."

"Bir şey çıkacağını sanmıyorum, ama izleyelim bakalım."

Ertesi sabah iki arkadaş gün doğarken sarayın bahçesinde buluştular. Himuli bu kez geç kalmamıştı.

Az sonra Labarnaş atının üstünde kapıya geldi. İki arkadaş hemen peşine düştüler. Ama Labarnaş öyle hızlı sürüyordu ki atını, koşarak ardından yetişmeleri olanaksızdı.

Kentin giriş kapısına ulaştıklarında, Labarnaş'ın atının çıkardığı toz bulutunu görebildiler ancak.

"Bence bu hiç de kafa dinlendirme gezintisi gibi değil," dedi Arinna. "Sanki bir yere yetişmeye çalışıyor."

"Kuşkulandığın şey neyse söylesen de ben de anlasam."

"Sonra anlatırım. Hadi saraya dönelim şimdi."

Öğleye doğru döndü Labarnaş. Sabahki telaşı yoktu şimdi. Bir gezintiden döner gibiydi. Atını seyise verip kral dayısının yanına çıktı hemen.

Arinna ve Himuli, onun gelişini görüp ne yapı-

cağını izlemek üzere sarmaşıklara tutunarak balkona tırmandıklarında, kralın derin bir uykuda olduğunu gördüler. Odada, saray görevlilerinden yaşlı bir kadın vardı yalnızca. Labarnaş içeri girince, yaşlı kadın onu saygıyla selamlayıp çıktı odadan.

Labarnaş önce dayısının yanına gidip elini alnına koyarak ateşine baktı. Sonra, ilaç şişelerinin bulunduğu masaya gidip bir şeyler yaptı. Arkası dönük olduğundan göremiyorlardı ne yaptığını. Kısa süre sonra, elinde masadaki şişelerden biriyle dayısının yanına geldi. Başını hafifçe kaldırarak şişedeki sıvıyı içirdi ona.

"Krala ilacını veriyor," dedi Himuli fısıltıyla.

"Evet, gördüm. Hadi birileri bizi görmeden aşığıya inelim."

Az sonra, saray bahçesinin kuytu bir köşesinde gördüklerini değerlendiriyordu iki arkadaş.

"Bence yanlış bir şey yaptığı yok Labarnaş'ın," dedi Himuli. "Üzüntüsünden çok bunalıyor olmalı. Atıyla çıkıp dolaşıyor sonra yeniden dayısının başına dönüyor."

Arinna çok düşünceliydi.

"Kral ölürse yerine kim geçecek?" diye sordu.

"Labarnaş elbette."

"Öyleyse kralın ölmesi onun işine yarayacak..."

"Bir bakıma öyle... Ama... Hey, sen şey demek istemiyorsun değil mi?"

"Evet, o düşündüğünü söylemek istiyorum."

"Ama böyle bir şey olamaz. Hem o zaten kral olacak..."

"Ya artık beklemekten sıkılmışsa? Ya korktuğu başka şeyler varsa?"

"Bence saçmalıyorsun!"

"Bak sana bir kanıt göstereceğim. İlk geldiği günlerde ilacını içme saatinde uyanıp yanındakilerle birkaç sözcük bile olsa konuşuyordu kral. Oysa şimdi sürekli uyuyor."

"Ne demek istiyorsun?"

"Labarnaş onu yavaş yavaş zehirliyor olamaz mı?"

"Öyle bir niyeti varsa, niye yavaş yavaş zehirlesin?"

"Fark edilmesin diye."

"Hayal gücün biraz fazla çalışıyor senin," dedi Himuli can sıkıntısıyla.

O gün bu konuyu bir daha konuşmadılar.

İz Peşinde

Üç gün sonra, gün doğmadan uyandı Arinna. Sarayın tavlāsından Himuli'yle gezintiye çıktıkları iki atı çekip çıkardı, eyerledi. Yaylarını, içi okla dolu sadaklarını astı eyerlere. Sonra Himuli'nin iki küçük kardeşiyle birlikte uyuduğı odaya koştı. Dürterek uyandırdı onu.

"Kalk, gidiyoruz," dedi fısıldayarak.

"Ha, ne? Nereye gidiyoruz?"

"Şşşşş, yavaş konuş, çocukları uyandıracaksın. Gidiyoruz işte. Nereye gittiğimizi ben de bilmiyorum. Sessizce kalk hadi..."

Arinna'nın tuhaf davranışlarına alışkındı Himuli. Sabah karanlığında uyandırılmaktan pek hoşlanmasa da, yavaşça doğrulup giyindi. Yeni aldığı bronz hançeri kemerine soktu. Sessizce Arinna'nın peşinden koştı.

Az sonra atlarına atlamış, yola koyulmuşlardı bile. Sarayın bahçe kapısından çıkarken, gülerek uğurladı onları nöbetçiler.

"Hayrola, sabah sabah nereye gençler?" diye sordu nöbetçilerden biri.

Yayını havaya kaldırıp,

"Yabankeçisi avlamaya," diye karşılık verdi Arinna. "Uyku sersemyken yanlarına yaklaşmak daha kolay oluyor."

"Avinızdan bizim payımızı unutmayın!" diye bağırdı bir başka nöbetçi.

"Dikkat edin ha, ava giderken avlanan siz olmayın," diye bağırdı kahkahayla gülerek bir başkası.

"Payınızı unutmayız!" diye bağırdı Himuli.

"Dikkatli oluruz, merak etmeyin!" diye bağırdı Arinna.

"Hadi yolunuz açık, avınız bol olsun," diyerek kapıyı açtı nöbetçilerden biri.

İki arkadaş açılan kapıdan fırlayıp giderken, nöbetçiler iki çocuğun olsa olsa bir tavşan vurup geri dönecekleri konusunda şakalar yapıp gülüyorlardı. Onların gözünde Arinna ve Himuli hâlâ küçük birer çocuktu.

Aslanlı kapıya geldiklerinde durdu Arinna. Kapıdan geçenlerin göremeyecekleri bir yere geçip atından indi.

"Saklan. Burada bekleyeceğiz."

"Kimi, neyi bekleyeceğiz Arinna?" diye sordu artık sabrı taşmış olan Himuli.

"Onun gelişini."

"Tanrılar aşkına bilmece söyler gibi konuşma. Kimin gelişini?"

"Labarnaş'ın. Bugün üçüncü gün. Az sonra buradan geçip üç günde bir gittiği yer neresiyse oraya gitmesi gerekiyor."

"Beni bunun için mi uyandırdın?"

"Evet. Merak etmiyor musun Labarnaş'ın nereye gittiğini."

"Sen delirmişsin."

Öfkelense bile, Arinna'nın dediğini yapmaktan başka seçeneği yoktu Himuli'nin. Atını arkadaşının yanına götürüp indi. Birbirlerine sokulup sessizce beklemeye koyuldular.

Sabahın serinliği ürpertmişti ikisini de. Himuli, peleriniyle sardı Arinna'yı. Bir sıcaklık sardı içini. Yüreğinin atışı hızlanmıştı birden. Atıldıkları bu serüvenin Arinna'ya zarar verebileceğini düşündü bir an. Ona bir zarar gelmesine asla izin vermeyecekti.

"Hadi bu saçmalığı bırakalım, saraya dönelim," dedi ama, geç kalmıştı. Tırısı kalkmış bir atın nal sesleri geliyordu kulaklarına. Kendisi geri dönse bile, aklına koyduğunu yapacaktı Arinna. Onunla gitmekten başka çaresi yoktu.

Nal seslerinin duyulmasından az sonra siyah atı-

nın üstünde, pelerininin başlığını gözlerine kadar indirmiş Labarnaş çıktı kapıdan. Bir an durakladıktan sonra, deliler gibi koşturmaya başladı atını. Himuli, atına binmeye davrandıysa da, Arinna durdurdu onu.

“Bekle biraz. Uzaklaşsın.”

Gökyüzü, mavi bir renge bürünmüştü. Kolayca görebiliyorlardı doludizgin giden atlıyı. Az sonra gün iyice ağaracaktı. Kendisini gözden yitirseler bile, kaldırdığı tozu izleyerek bulabilirlerdi onu.

Labarnaş iyice uzaklaştıktan sonra, Arinna’nın işaretiyle atlarına atlayıp izlemeye koyuldular onu. Fark edilmeyecek kadar uzakta duruyorlardı, ama görünüşe göre durup da geriye bakmaya hiç niyeti yoktu genç adamın.

Güneşin keskin ışıltısı tepelerin üstünde belirdiğinde, hâlâ aynı hızla at koşturuyorlardı. Sonra birden yandaki ormana saptı Labarnaş.

“Hızlan,” diye bağırdı Arinna. “Gözden yitirirsek, ormanda bulamayız onu.”

Deliler gibi koşturmaya başladılar atlarını. Az sonra ormanın kıyısına gelmişti onlar da. Labarnaş görünürde yoktu ama bir sürü nal izi vardı o noktada. Birilerinin sık sık tam bu noktadan ormana girdiği belli oluyordu. İzleri izleyerek ilerlediler. Az sonra geniş bir alana ulaştılar. Toprak taşlı ve sertti burada. Atın nalları iz bırakmamıştı. Alanın çevresini dolandı-

lar, yine hiçbir ize rastlayamadılar. Geniş alanın bir ucu, hafif bir eğimle kayalık bir tepeye doğru yükseliyordu. Labarnaş bu tepeye tırmanmış olmalıydı, ama tepenin neresine? Atın izleri olmadan bunu anlamaları olanaksızdı.

"Kaçırdık onu," dedi Himuli asık bir suratla. "Hadi dönelim."

"Hayır bekle. Ağaçların arasına gizlenirsek dönüşünü görebiliriz."

"Ne işe yarar ki bu? Nereye gittiğini anlayamayız."

"Bekle diyorum sana, bir bildiğim var."

"Hep vardır senin bir bildiğin."

"Mızıkçılık yapma. Hadi gel, şu ağaçların arkasına saklanalım."

Az sonra, atlarını çalıların arkasına bağlamış, atların arasından tepeyi gözetlemeye başlamışlardı.

Güneş artık dağların ardından sıyrılmış, tüm ışıltısı ve sıcaklığıyla ufkun üstündeki yerini almıştı. Kuş sesleri sarmıştı ortalığı. Çam ağaçlarının kokusu kekiklerin, yabannanelerinin, güz çiçeklerinin kokusuna karışıyor, insanın içini ferahlatıyordu. Alanın bir kıyısında iki tavşan belirdi önce. Hoplaya zıplaya oynuyorlardı. Sonra iki dişi, bir erkek ve dört yavrudan oluşan küçük bir geyik sürüsü belirdi. Ok atımı uzaklığındaydılar hepsi de. Himuli, erkek geyiği vurmak için dayanılmaz bir istek duydu. Burada böyle

aptalca beklemektense, koca bir geyikle dönerlerdi saraya. Tam sadağından yayıyla oklarını almak üzere uzandığı yerden kalkacağı sırada, önce tavşanlar, sonra geyikler hızla kaçtılar.

"İşte geliyor," dedi Arinna.

Gerçekten de Labarnaş kendisini görmelerini engelleyen çok büyük bir kayanın ardından çıkmış, tepeden aşağıya doğru iniyordu. Alanın düzlüğüne ulaşır ulaşmaz koşturmaya başladı atını. Hemen atına doğru fırladı Himuli de.

"Dur! Nereye gidiyorsun?" diye seslendi Arinna.

"Acele etmezsek yine yitiririz onu."

"Yok, yitirmeyiz. Şimdi nereye gideceğini biliyoruz. İzlememiz gerekmez."

"O zaman biz de gidelim, sıkıldım artık."

"Önce nereye gitmiş olabileceğini bir araştıralım."

Atlarını tepenin eteğinde bırakıp kayaya doğru yürüdüler.

Kayanın hemen arkasında, taze ve kuru at pislikleri vardı. Demek ki burada bırakıyordu atını. Ama ondan sonra ne yöne gittiğini belli edecek en küçük bir iz bile yoktu. Kayalıklar ve çalılar arasında gizlenmiş herhangi bir yere gitmiş olabilirdi.

"Tamam," dedi Arinna, "hadi dönelim. Üç gün sonra..."

"Üç gün sonra ne?"

“Üç gün sonra burada buluşacağız onunla.”

Bu haber pek hoşuna gitmemişti Himuli’nin, ama ciddi ciddi meraklanmaya başlamıştı o da.

“Anlaşıldı,” diye düşündü, “saçma sapan bir şeyin peşinde olduğunu anlamadan vazgeçmeyecek bu deli kız. Bir dahaki gelişimizde yine görürsem o sürüyü, erkek geyiği mutlaka avlarım.”

Bir gezinti havasında öğleye doğru döndüler kente. Neyse ki sarayın girişindeki nöbetçiler değişmişti. Yoksa pek bir güleceklerdi ava gittiklerini söyleyip eli boş dönmüş olmalarına. Bu tür alaylara çok sinirleniyordu Himuli. En azından böyle bir sorun olmayacaktı şimdi.

Buluşma

Sonraki iki gün, olaysız geçti sarayda. Kral Hatuşili hâlâ uyuyordu. Hekimler uykunun ona iyi geleceğini söylüyordu ama görünüşe göre, pek de iyi geldiği falan yoktu. Kral vekili olarak yönetimi eline alan Labarnaş, astığı astık, kestiği kestik bir tavırla herkese kan kusturuyordu.

Himuli bu işe şiddetle karşı çıksa bile, günde birkaç kez sarmaşıklara tırmanıp balkondan kralı izliyorlardı. Hekimler gelip gidiyor, genç Labarnaş ilaçlarını veriyor, kral ise uyumayı sürdürüyordu.

Meraklı bir gençti Himuli. Arinna'nın kendisini rahat bıraktığı zamanlarda kendince kimi araştırmalar yapıyor, yeni yeni şeyler keşfediyordu. Tırnakları kırılmasın diye atların tabanlarına çakılan yuvarlak metal parçası yerine, iki ucu kıvrık, yarım çember biçiminde bir nal kullanılmasının daha iyi olacağını

düşünmüş, bunu tartışıyordu nalbantlarla. Nalın kıvrık uçları atın ağırlığıyla toprağa gömüleceğinden, atın kaymasını büyük ölçüde önleyebilecekti. Sarayın nalbantlarından biri, onun anlattığı biçimde dört nal hazırlayıp her zaman bindiği atın nallarını onlarla değiştirmişti. Himuli, günün çoğunu atını tepelere sürerek bu yeni nalları denemekle geçiriyordu. Bu işe öylesine kaptırmıştı ki kendini, Arinna üçüncü günün sabahında gün doğmadan gelip kendisini uyandırdığında çok şaşırdı.

"Hayrola, ne var? Düşünde fareler mi sardı yatağını?"

"Unuttun mu, bugün buluşmamız var."

"Ne buluşması?"

"Tepedeki buluşma. Hadi kalk. Yüzünü yıkayınca anlarsın."

Himuli o zaman anımsadı bunun ne buluşması olduğunu. Söylenerek kalktı yatağından, giyindi.

Arinna atları hazırlamıştı bile. Avluyu geçip sarayın bahçe kapısından çıkarlarken, alaylı alaylı sordu nöbetçilerden biri.

"Ne o, yine mi yabankeçisi avına? Geçen gün avladığınız pek güzeldi doğrusu."

"Yok," dedi Himuli, "bu kez atıma çaktırdığım yeni nalları denemeye gidiyoruz. Nalbanta sor, anlat-sın sana."

Atını hızla sürüp fırladı kapıdan dışarıya.

Aslanlı kapıdan çıktıktan sonra atını durdurup inmeye yeltendiyse de, "Devam, devam," diye bağırdı Arinna.

"Niye o? Burada durup beklemeyecek miyiz La-barnaş'ın gelmesini?"

"Akılsız sevgilim, nereye gideceğini biliyoruz artık. Öğrenmek istediğimiz yer ondan sonrası."

Hızla sürdü atını Arinna. Himuli de dört nala izledi onu.

Tam güneşin ilk kıvılcımının tepelerin ardında belirdiği anda, çekiç gibi indi beynine Arinna'nın sözleri.

Ne demişti?

"Akılsız sevgilim," demişti Arinna.

"Akılsız" sözcüğü pek önemli değildi onun için. Arinna sık sık böyle derdi ona. Ama "sevgilim" sözcüğü, yepyeni bir şeydi.

Arinna ve o... Sevgili... Ama... Yok canım... Ama niye olmasın? Öyle dememiş miydi Arinna? Belki de sözün gelişi söylenmiş bir şeydi bu.

Üç gün önce, Arinna'yı peleriniyle sardığı an yüreğinin nasıl attığını anımsadı birden. Evet, çok seviyordu Arinna'yı. Ama sevgili?..

Arinna'nın sesiyle koptu daldığı düşüncelerden. Ormanın içindeki geniş alana gelmişlerdi bile.

"Atlarımızı şu çalılığın ardına gizleyelim," diyordu Arinna. Dediği gibi yaptılar. Sonra hızla tepenin

yamacındaki kayanın yanına tırmandılar. Uygun bir yere gizlenip beklemeye başladılar.

Az önceki düşünceleri yeniden kafasının içinde dolanmaya başladıysa da Himuli'nin, Arinna izin vermedi buna.

"Onu en küçük bir ses çıkarmadan çok dikkatlice izlemeliyiz," dedi. "Bizi fark ederse, bu sonumuz olur."

"Merak etme, hiçbir şey yapamaz," dedi Himuli belindeki hançerin sapını okşayarak. "Gerekirse öldürürüm onu."

"İyi olur," dedi Arinna. "Sonra da onu öldürdüğümüz için bizi asarlar."

"Tamam tamam, ben dikkatli olurum, sen kendine dikkat et."

"Sus! Gizlen! Geliyor."

Önce nal sesleri duyuldu. Sonra atının üstünde Labarnaş belirdi alanın ucunda. Hızla gelip kayanın bulunduğu yere kadar çıktı atıyla. Atını çalılığa bağlayıp tam önlerinden geçerek tepeye doğru yürüdü genç Labarnaş. Toprağa gömülürcesine sinip soluklarını tuttu Arinna'yla Himuli o geçerken. Yeterince uzaklaştıktan sonra peşine düştüler.

Bir süre tırmandıktan sonra, gür bir çalılığın önünde durdu Labarnaş. Çalının çevresini dolanıp gözden kayboldu.

Ses çıkarmadan sokuldu bizimkiler.

Çalılığın ardında, kocaman bir mağara ağzı vardı. Usulca yaklaştılar mağaranın ağzına. İçeriden sesler geliyordu ama tam anlayamıyorlardı. Tüylər ürper-ten, bir kahkaha duyuldu. Cırtlak bir kadın sesinin, "Üç hafta daha sabret. Sonra hepsi bitecek. Dilediğin her şeye kavuşacaksın!" diye bağırdığını duydular sonra.

Mağaranın ağzına doğru gelen ayak seslerini duyar duymaz, iyice sindiler gizlendikleri yere.

Labarnaş elinde küçük, yeşil bir şişeyle dışarıya çıktı. Şişeyi güneşe doğru tutup baktıktan sonra, belindeki deri keseye yerleştirdi. Hızla atını bıraktığı yere doğru yürüdü.

Arinna da Himuli de kralın ilaçlarının arasında duran o şişeyi tanımışlardı.

Mağaranın içinden, tüyleri ürperten bir kakhaha sesi yükseldi.

"Üç haftası kaldı! Üç hafta sonra ölecek! Ölecek! Öleceeeeeek!" diye bağırdı içeriden gelen cırtlak ses.

Labarnaş atına atlayıp uzaklaşmıştı bile oradan.

"Hadi hemen gidelim buradan," diye fısıldadı yüzü sapsarı kesilen Arinna. Ses çıkarmamaya çalışarak, koşa koşa indiler tepeden aşağıya. Atlarının yanına geldiklerinde her ikisi de soluk soluğaydı. İkisi de solgun görünüyordu. Ağaçların altında oturup soluklandılar bir süre.

"Dememiş miydim?" der gibi bakıyordu Arinna Himuli'ye.

"Ne yapacağız şimdi?" diye sordu Himuli.

"Düşünmemiz gerek."

"Mutlaka bir şeyler yapmak zorundayız."

"Merak etme yapacağız. Ama önce sakinleşmemiz gerek. Hadi kente dönelim."

"Dur! Bak, kadın mağaradan çıktı. Elinde bir su kabağı var. Su almaya gidiyor olmalı."

"Bu kadar uzaktan kim olduğu, neye benzediği anlaşılmıyor. Hadi biraz yaklaşalım."

"Yok, bekle Arinna. Tanıdığımız biri olduğunu sanmıyorum. Eğer mağaradan uzaklaşırsa, içeriye bir göz atmak istiyorum."

Kadın tepeden aşağıya iniyordu. Az sonra bir çalılığın arkasında kayboldu.

Himuli hızla fırladı yerinden. Bayır yukarı koşmaya başladı. Arinna, "Dikkatli ol sevgilim," diye fısıldadı ardından, ama Himuli bunu duymamıştı bile.

Kızılıcık Şurubu

Himuli mağaranın ağzına ulaştığında soluk soluğa kalmıştı. Bir an soluklandıktan sonra mağaranın girişinden içeriye başını uzattı. Dışarıdaki aydınlıktan sonra mağaranın ışıksız ortamında hiçbir şey göremiyordu. Gözlerinin bu loşluğa alışması için bekledi biraz. Seçebildiği tek şey mağaranın ağzına yakın bir yerde duvara asılmış çeşitli bitkiler oldu.

Tam içeriye girmeye hazırlanıyordu ki, aşağıdan gelen ayak seslerini duydu. Kadın geri dönüyor olmalıydı. Burada yakalanması hiç de iyi olmazdı. Hemen fırlayıp daha önce gizlendikleri yere attı kendini Himuli. Tam zamanında gizlenmişti. Kadın az sonra anlayamadığı bir şeyler mırıldanarak geçti önünden.

Kadın içeri girer girmez sessizce uzaklaştı oradan Himuli. Arinna merak ve heyecanla onu bekliyordu.

"Duvara asılı garip bitkilerden başka bir şey göremedim," dedi ona.

"Kadının yüzünü görebildin mi?"

"O kadar yakınımdan geçti ki, beni görür diye bakmaya cesaret edemedim."

"Hadi gidelim öyleyse. Şimdilik buradaki işimiz bitti."

Az sonra, atlarına binmiş kente doğru yol alıyorlardı. İkisi de düşünceliydi. Atlarını ahıra bağlayana kadar ikisi de konuşmadı.

Sarmaşıklara tırmanıp balkona çıktılar hemen. Tepede Labarnaş'ın elinde gördükleri yeşil şişe, ilaçların arasında duruyordu. Kralın başında bekleyen yaşlı kadın uyukluyordu.

"Hemen alalım o şişeyi oradan," dedi Himuli fısıldayarak.

"Olmaz."

"Kadını uyandırmadan alabilirim."

"Olmaz. Aşağıya gel. Daha iyi bir planım var."

Sessizce aşağıya süzöldüler. Hızla havuzun arkasındaki kuytu köşeye gittiler.

"Niye bırakmadın alayım şişeyi?"

"Alırsan farkına varırdı Labarnaş."

"Peki ne yapacağız şimdi?"

"Daha iyi bir planım var. Önce o şişenin bir benzerini bulmalıyız."

"Anladım, şişeyi değiştireceksin."

"Aferin benim akıllı sevgilime. Hemen de anladı..."

"Yabancı tüccarlarda vardır o şişeden."

"Hadi gidip bakalım."

Kentin ortasındaki, gezgin tüccarların mallarını sergiledikleri alana giderlerken, aniden bir kıvılcım çaktı beyninde Himuli'nin. Arinna ona yine "sevgilim" demişti. Söylediği anda ayırdına varmamıştı sözcüğün. Ama şimdi... Ne demek oluyordu bu? Yan gözle, yanında yürüyen genç kızın güzel yüzüne baktı. Kendisine bir şeyler mi söylemek istiyordu Arinna?

Alana kurulmuş pazaryerindeki kalabalığın arasına girince, uçup gitti bu düşünce aklından.

Ülkenin dört bucağından getirilmiş her türlü eşya sergileniyordu pazarda. Kumaşlar, takılar, silahlar, besin maddeleri, akla ne gelirse her şey vardı. Büyük bir uğultu yükseliyordu kalabalıktan.

"Camcı orada işte," diye büyük bir çınar ağacını gösterdi Arinna. Camcı, iple bağladığı cam eşyaları çınarın dalına bağladığı uzun bir sopaya asmıştı. Rüzgârda hafif hafif salınan şişeler, yaprakların arasından sızan güneşin ışıklarını yansıtarak ıslıl ıslıl parlıyordu. Hemen oraya doğru ilerlediler. Ağacın önüne kurulmuş tezgâhın üstünde yüzlerce şişe duruyordu.

Labarnaş'ın şişesine benzeyen iki küçük şişe vardı tezgâhta.

"İkisini de alalım," dedi Arinna.

Az sonra saraya dönmüşlerdi.

"İçini suyla dolduralım, hemen gidip değiştireyim," dedi Himuli.

"Olmaz! Önce öteki şişedeki sıvının nasıl bir şey olduğunu öğrenmeliyiz. Yoksa değiştirdiğimiz anlaşılır."

"Tamam. Bakıcı kadın uyuyorsa, bakar gelirim hemen. Bana kemik tarağını ver."

"Ne yapacaksın tarağı şimdi?"

"Şişedeki sıvıyı ona damlatacağım. Beyaz tarağın üstünde rengi daha kolay görülür."

"Bak bunu hiç düşünmemiştim."

"Bizim de bir parçacık aklımız var değil mi?"

Arinna'nın boynuna asılı kesesinden çıkardığı tarağı alan Himuli hızla sarmaşıklara tırmandı. Yaşlı kadın başını duvara dayamış uyukluyordu hâlâ. Himuli sessizce ilaçların olduğu köşeye gidip yeşil şişedeki sıvıdan birkaç damla damlattı tarağın üstüne. Hızla balkona döndü yeniden. Tam sarmaşıklara tutunmuştu ki, odanın büyük kapısı açıldı. Labarnaş, hekimlerden biriyle içeri girdi.

Tarağı ağzıyla tutan Himuli, hızla aşağı indi. Kıl payı kurtulmuştu yakalanmaktan. Tam bir felaket olurdu kralın odasında yakalanması. Kimse inanmazdı anlatacaklarına. Aşağıya indiğinde yüreği gümbür gümbür atıyordu. Hemen uzaklaştılar oradan.

Tarağın üstündeki, kırmızı renkli, kıvamlı bir sıvıydı.

“Zehir,” dedi Arinna. “Bununla yavaş yavaş öldürüyor yüce kralı.”

“Ne yapacağız şimdi?” diye sordu Himuli.

“Önce buna benzer bir sıvı hazırlamalıyız.”

“Kolay. Bir avuç olgun kızılıçık görür işimizi. Bir beze sarıp sıkarsak, rengi de kıvamı da uygun olur bence.”

“Mutfakta vardır. Tam mevsimi şimdi.”

Hemen mutfağa koştular. Meyvelerin bulunduğu yerde bir sepet kızılıçık duruyordu. En olgunlarını seçip bir bez parçasının içine doldurarak bir kabın içine suyunu sıktılar.

Kızılıçık suyu hazırды ama biraz sulu gibi olmuştu. Kıvamını koyultmak için biraz bal eklediler içine. Sıvıyı şişelere doldurdular.

Yapacakları tek iş, uygun bir zamanı kollayıp şişeleri değiştirmekti artık. Bunun için geceyi bekleme-ye karar verdiler. Himuli’nin elinde şişeyle yakalanması bir felaket olurdu. Gece her bakımdan daha güvenliydi bu tehlikeli iş için.

Şişeleri kimsenin göremeyeceği bir yere saklayıp sarayın dışına çıktılar. Kentin sokaklarında dolaşarak vakit geçirmeye çalıştılar. Pazaryerinde alışveriş yapanları izlediler bir süre. Satılmak için getirilen eşyaları incelediler.

Saatler geçmek bilmiyordu.

Ziyaretçi

Hava kararırken saraya dönüp mutfakta aceleyle üç-beş lokma bir şeyler atıştırdılar. Telaşlı hallerinden bir tedirginlikleri olduğunu sezinleyen Arinna'nın babası aşçıbaşı Nirvabi yanlarına geldi.

"Nedir bu telaşınız? Oturup adam gibi yesenize yemeğinizi..."

"Aman baba... Yiyoruz işte."

"Belli ki siz yine bir iş peşindesiniz. "

"Yok baba ne işi. Güzel güzel yemeğimizi yiyoruz işte."

"Umarım geçen seferki gibi derde sokmazsınız başınızı."

Himuli, yaz başında yaşadıkları olayı anımsadı. Arabalarla kent kent dolaşıp eğlenceler düzenleyen bir grup gelmişti kente. Orada bir adamın ayaklarına

bağladığı uzun sııkların üstünde yürüdüğünü görmüştü.

“Ne olacak, ben de yaparım bunu,” deyince gül-müştü Arinna. O da bunu gurur sorunu haline getir-miş, akşamüstü saraya döndüklerinde, ayaklarını bağlayabileceği çatallı iki sırık bulup o cambaz gibi yürümeyi denemişti. Yürümüştü de. Ama birkaç adım attıktan sonra dengesi bozulmuş, tam o sırada bah-çeden geçmekte olan bir hizmetçi kızın üstüne dev-rilmişti. Kızcağız korkusundan öyle bir yaygara ko-parmıştı ki, tüm saray muhafızları başlarına toplan-mıştı. Babası saray bahçesinde böyle şeyler yapması-nı yasaklamış, bir hafta ahırları temizleme cezası vermişti Himuli’ye.

Bu olayı anımsayınca gülümsediler ikisi birden.

“Yok baba, öyle bir şey yok,” dedi yeniden Arinna gülümseyerek.

Az sonra sarayın bahçesindeydiler yeniden. Hava iyice kararmıştı. Himuli şişeyi koynuna yerleştirip sarmaşıklardan yukarıya tırmanmaya koyuldu. Arin-na da onunla birlikte tırmanmak istemişti ama, “İki-miz birden yakalanırsak daha kötü olur,” diyerek engel olmuştu Himuli.

Balkonun korkuluklarının hizasına geldiğinde sessizce içeriye kaydı Himuli. Derin bir uykuda olan kraldan başka kimse yoktu odada. Uçar gibi gidip şişeleri değiştirdi. Tam balkona dönüyordu ki, kapı-

nın açıldığını duydu. Hemen eğilip yatağın yan tarafından sarkan örtünün altına saklandı. Şişe seslerinden, gelenin Labarnaş olduğunu anlamıştı. Korkudan yüreği göğsünden fırlayacakmış gibi atıyordu.

Aşağıda Himuli'nin gelmesini bekleyen Arinna, geciktiğini görünce bir terslik olduğunu anlamıştı. Bir an bile yitirmeden merdivenlere koştu. Yatak odasının kapısına eliyle vurdu ve yavaşça araladı kapıyı. Labarnaş krala vereceği ilacı hazırlıyordu. Arinna'nın içeri girdiğini görünce, sert bir sesle sordu:

"Ne istiyorsun? Ne işin var burada senin?"

"Yüce kralımızın nasıl olduğunu merak ediyordum da efendimiz," dedi Arinna titreyen sesiyle,

"kapı aralığından şöyle bir bakmaya gelmiştim."

"Çabuk defol buradan!" diye bağırdı Labarnaş.

"Bağışlayın efendimiz. Bir kusur ettiysem bağışlayın beni lütfen."

"Çabuk defol dedim sana."

Genç kız, başını öne eğerek selam verip çıktı odadan. Amacına ulaşmıştı ama. Labarnaş'ın kendisiyle ilgilendiği sırada Himuli sessizce örtünün altından sıyrılmış, balkona çıkmıştı.

Az sonra bahçede buluştuklarında ikisi de korku ve heyecandan perişan bir haldeydi.

"Sağ ol," dedi Himuli. "Sen gelmesen kaçamazdım oradan. Krala ilacını verirken mutlaka görürdü beni."

"Sen gelmeyince öyle endişelendim ki. Labarnaş bağırınca da çok korktum doğrusu."

"Neyse, ucuz atlattık bunu. Bir dahaki sefere biraz daha geç bir saatte gidelim şişeyi değiştirmeye."

Heyecanları biraz yatıştıktan sonra koynundaki şişeyi çıkarıp sordu Himuli:

"Bunu ne yapacağız?"

"İçindeki sıvıyla birlikte saklayalım. İleride gerekebilir."

Zehirli şişeyi öteki şişenin yanına sakladıktan sonra keyifle sütanneleri Muvatta Ana'nın yanına koştular kendilerine bildiği çok eski öykülerden birini anlatması için.

Gülerek yanaklarını okşadı Muvatta Ana. Onları kendi çocukları gibi severdi.

“Sizi gidi yaramazlar, bütün gün ortalıkta yoktunuz. Yine ne işler peşindeydiniz?” dedi şakacıktan kaşlarını çatarak. Sonra onlara tanrılarla ilgili çok eski bir efsaneyi anlattı:

“En eski tanrılar, yeryüzünü ve gökyüzünü yaratmaya karar verdiklerinde, onları çok büyük bir dev olan Upelluri’nin omuzları üstüne yerleştirdiler. Öyle büyüktü ki Upelluri, fark etmedi bile omzundaki bu yükü. Sonradan, yerle göğü bir satırla birbirinden ayırdıklarında bile fark etmedi.

Dünyayı tanrılar yönetiyordu. Ve Güneş Tanrısı, gündüzleri gökte, geceleri yeraltında seyahat ederken, Deniz Tanrısı onu esir aldı. Her yanı karanlık sardı. Dondurucu soğukların tanrısı olan Hahhimas, dünyaya ve öteki tanrılara egemen olup onları dondurdu. Tüm tanrıların anası olan Hannahanna, Fırtına Tanrısı’ndan Güneş Tanrısı’nı kurtarmasını istedi. Fırtına Tanrısı, en büyük oğlu olan Tarım Tanrısı Telepinus’u yolladı. Uçup giderken bozkırın ortasında yolunu yitirdi Telepinus. Onun kaybolmasıyla birlikte, tüm dünyada büyük bir kuraklık baş gösterdi. Tarlalardaki ekinler büyümez oldu. Hayvan sürüleri susuzluktan kırıldı. Tüm tanrıların anası olan Hannahanna arısını yolladı onu bulması için. Arı, Telepinus’u bulunca elleri ve ayaklarını sokarak onu canlandırdı.

Gözlerini ve ayaklarını balmumuyla ovarak arındırdı onu. Telepinus geri dönüp kuraklığı yok etti. Toprakları yeniden verimli hale getirdi. Güneş Tanrısı'nı kurtarmaya gittiğinde, Deniz Tanrısı onu öylesine sevdi ki, ona kızını verdi. Böylece dünya eski düzenine yeniden kavuştu.”¹

Çok hareketli ve heyecanlı bir gün geçirmiş olan iki genç, efsanenin sonuna gelindiğinde, uyuklamaya başlamışlardı. Muvatta Ana onları hemen yatmaya yolladı.

---

¹ Günümüze ulaşan Hitit tabletlerindeki bilgilerden derlenmiştir.

Kralın Uyanışı

Aradan bir hafta geçmişti. Bu arada Himuli, herhangi bir sorun çıkmadan ilaç şişesini bir kez daha değiştirmişti. Hem de güpegündüz, bakıcı kadın kralın başucunda uyuklarken. Labarnaş günlerdir zehirli sıvı yerine ballı kızılıcık şurubu içiriyordu hasta krala.

İki arkadaş, bu işi bitirebilmek için ne yapacaklarına karar verememişlerdi henüz. Bu çok tehlikeli şişe değiştirme işlemini daha fazla sürdüremezlerdi. Bir gün işlerin ters gitmesi kaçınılmazdı. O zaman ciddi bir cezaya, hatta ölüm cezasına çarptırılmaları kaçınılmaz olacaktı. İki çocuğun kral adayına yönelteceği suçlamaya kim inanırdı ki? Yapılacak en iyi şey, Himuli'nin babasına haber vermektir ama komutanın da onlara inanacağından emin değillerdi.

O gün Labarnaş sabah erkenden yeniden zehirli sıvıdan almaya gitmiş ve öğleye doğru dönmüştü.

Her zamanki yerleri olan havuz başında buluştuklarında;

“Şişeyi kralımızın ilaç içme saatinden önce değiştirebilirsek çok iyi olur,” dedi Arinna.

“Ben de öyle düşünüyorum. Kralımız o zehirli sıvıdan bir kez daha içmemeli. Ama nasıl yapabiliriz ki bunu? Bu sefer de bakıcıya yakalanmak istemem doğrusu.”

“Benim bir fikrim var. Beni çok sever o kadıncağız. Kapı aralığında konuşarak oyalayabilirim onu.”

“Bu gerçekten iyi fikir. Hemen işe koyulalım öyleyse.”

Gizledikleri yerden kızılıkcık suyu dolu şişeyi alan Himuli sarmaşıklara tırmanırken, Arinna yatak odasının kapısına ulaşmıştı bile.

Kapının çalındığını duyan bakıcı kadın gidip açtı. Arinna kralın sağlığını merak ettiğini söyledi ona.

“Gece gündüz uyuyor,” dedi yaşlı kadın bir iç geçirerek.

“Ah İnara Teyze,” dedi Arinna, “senin için de zor olmalı bütün gün burada böyle beklemek.”

“Hiç kolay değil kızım. Ama sevgili kralımız iyileşsin de, ben ömür boyu böyle beklemeye razıyım.”

“Keşke beni de sana yardımcı olarak görevlendirselerdi. Arada bir çene çalardık en azından.”

“Ah güzelim keşke... Ama Labarnaş’la o aksi hekimden başkasını sokmuyorlar bu odaya.”

Bu arada Himuli balkondan sessizce içeriye girmiş, parmaklarının ucuna basarak ilaçların bulunduğu masaya doğru yürüyordu. Tam o sırada, zayıf ama emretmeye alışkın bir ses duyuldu:

"Dur orada!"

Arkaya dönen bakıcı kadın, odanın ortasında heykel gibi duran Himuli'den çok, kralın konuşmasına şaşırmişti. Hafif bir çığlık atıp, "Kralımız uyandı," diyebildi yalnızca.

Arinna, hemen içeriye girip kapıyı ardından kapatıverdi.

"Burada ne arıyorsun?" diye sordu kral, Himuli'ye.

"Şey... Şişeyi değiştirmeye gelmiştim," dedi Himuli elindeki şişeyi göstererek titrek bir sesle.

"Ne şişesi o?"

"İlaç... Şey... Zehir şişesi..."

"Beni zehirlemeye mi çalışıyordun?"

Hemen araya girdi Arinna.

"Hayır yüce kralım. O sizi kurtarmaya çalışıyordu."

Kral sorgulayan gözlerle baktı ona.

Titreyen sesiyle olan biteni anlattı Arinna.

Kral Hattuşili duyduklarına inanamamıştı.

"Sakin yerinden kıpırdama," diye buyurdu Himuli'ye. "Bu söyledikleriniz yalansa canınızdan olacaksınız!" Bakıcı kadına, muhafızları çağırmasını söyledi.

Az sonra, yanında dört muhafızla Himuli'nin babası girdi içeri. Oğluyla Arinna'yı orada gördüğüne çok şaşırmıştı ama kralın uyanmış olduğunu görmek de çok sevindirmişti komutanı. Hemen kralın yanına koşup eğildi.

"Yüce kralım, uyanmışsınız."

"Evet uyandım," dedi Hattuşili. "Şimdi şu çocukların söylediklerini dinle bakalım."

Komutan, Himuli'ye döndüğünde, gözleri alev saçıyordu. Oracıkta kendi elleriyle öldürebilirdi öz oğlunu.

"Kötü bir şey yapmadım baba," diyebildi Himuli yalnızca.

"Bırak da anlatsınlar," diye buyurdu kral.

Arinna, tüm öyküyü bir kez daha anlattı.

"Bu anlatılanların doğru olup olmadığını araştırmalısın komutan," dedi kral. Sesi giderek daha güçleniyordu.

"Ne yapmamı buyurursunuz yüce kralım?"

"Hekimleri çağır. Oğlanın elindeki şişeyle, masadaki şişenin içinde neler olduğunu onlar anlayabilir ancak."

Muhafızlardan biri koşarak çıktı odadan.

Çok geçmeden, yanında üç hekimle birlikte hekimbaşı koşarak içeriye girdi.

"Tanrılara şükürler olsun yüce kralım, sonunda kendinize geldiniz."

"Masadaki şişeyi kontrol edin bir, ne var içinde?"

Dört hekim, parmaklarına şişedeki sıvıdan birer damla damlatıp kokladılar, dillerinin ucuyla tadına baktılar. İki-üç sözcük fısıldaştılar kendi aralarında.

"Bu, zakkum çiçeği özü yüce kralım. İnsanı uyu-tur ve yavaş yavaş öldürür."

"Ya çocuğun elindeki şişede?"

Dört hekim Himuli'nin elindeki şişeyi alıp aynı işlemi yeniden tekrarladılar. Hekimbaşı, öteki hekimlerin görüşünü almadan atıldı bu kez.

"Bu kızılıcık şurubu yüce kralım, sanırım tatlısın diye bir parça da bal katılmış içine. Kızılıcık şurubu sağlık için çok yararlıdır yüce efendimiz."

"Demek ki çocuklar doğru söylüyor."

Az sonra tüm saray, kralın uyandığı ve odasına giren iki çocuğun yakalandığı haberiyle çalkalanıyordu. Kralın emri üzerine haberde küçük bir değişiklik yapılmıştı ama. Çocukların kralı zehirlemek üzere odasına girmiş oldukları anlatılmıştı herkese.

Haber kendisine ulaşır ulaşmaz, yanında dört muhafızla kralın odasına koştu Labarnaş.

"Tutuklayın şunları, hemen zindana atın," diye buyurdu muhafızlara odaya girer girmez.

"Durun!" dedi kral. "Yanıma yaklaş sevgili yeğenim," diye buyurdu sonra da Labarnaş'a. "Suçları ne ki zindana attırıyorsun bu çocukları?"

"Şey... Yüce kralım... Duydum ki sizi..."

"Yalnızca duymak yeterli mi? Sorguladın mı? Sorup soruşturdu, araştırdın mı? İyi bir kral, halkını duyumlara dayanarak zindana atırmaz. Senin de sorgulayıp araştırman gerekmez miydi?"

"Şey... Yani, yüce kralım, ben... Demek istiyorum ki..."

"Evet, anlıyorum demek istediğini," diyerek elindeki şişeyi Labarnaş'a uzattı kral. "Bunun içindeki sıvıyı bir dikişte içmeni istiyorum."

Yüzü sarardı Labarnaş'ın, elleri titremeye başladı. Alnında boncuk boncuk terler belirmişti.

"Ama o... O zehirli değil mi?" diyebildi sonunda.

"Nereden biliyorsun bunun zehirli olduğunu?"

"Öyle... Öyle söylemişlerdi."

"Gördün mü, yine aynı yanlışlığı yapıyorsun. Sormadan, sorgulamadan bir yargıya varıyorsun. Hangi şişede zehir olduğunu kimden öğrendin ki? Yoksa bu konuda benim bilmediğim başka şeyler mi biliyorsun?"

"Ha... Hayır... Ben hiçbir şey bilmiyorum."

"Ama zehrin bu şişede olduğunu biliyordun."

"Hayır, bilmiyordum."

"Öyleyse, bu şişedeki sıvıyı bir dikişte içeceksin. Yoksa zorla içirteceğim sana."

Labarnaş kurtuluş yolu kalmadığını görmüştü. Bir an durakladı. Sonra bu zehrin insanı yavaş yavaş etkilediği geldi aklına. Olsa olsa, biraz sersemletir ya da uyuturdu kendisini. Titreyen eliyle şişeyi ağzına götürüp bir yudum aldı.

Şişedeki sıvının tadını alır almaz, daha büyük bir şaşkınlık içinde bağırdı.

"Ama bu... bu bir şurup!"

Kral o zaman eliyle işaret edip masada duran şişeyi getirtti.

"Peki ya bundaki ne?"

Labarnaş, ikinci şişeyi görünce, yaptığı işin öğrenilmiş olduğunu, her şeyin bittiğini anladı. Diz çöküp ağlayarak bağışlanması için yalvarmaya başladı.

"Götürün onu, penceresiz bir odaya kapayın, önüne de bir nöbetçi dikin. Dikkat edin kaçmasın,"

dedi kral. Çok yorulmuştu. Uyumak istediğini söyledi.

“Herkes çıksın odadan. Başımda, hepiniz uyurken uyanık kalmayı bilen bu iki çocuk beklesin. Kapının önüne de iki nöbetçi koyun.” Sonra uzanıp derin bir uykuya daldı.

Oda boşaldıktan sonra sevinçle birbirlerine sarıldı Arinna’yla Himuli. Kralı uyandırmamak için atamadıkları sevinç çığlıkları, çakmak çakmak olan gözlelerinden fışkırıyordu dışarıya.

Geyik Eti Suyuna orba

Bu haberlerin duyulması üzerine sarayda yer yer-rinden oynamıştı. nne gelen, Komutan Kaşşuli ile Arinna'nın babası aşçıbaşı Nirvabi'yi kutluyordu. İki genç, günün kahramanı olmuşlardı.

Haberler kısa sürede kentte de duyulmuştu. Herkes, küçük gruplar halinde bu olayı tartışıyor-du. Halk, çok sevdiği Kral Hattuşili'ye karşı işlenen bu suçu şiddetle kınıyordu. Bir süre sonra sarayın önünde, Labarnaş'ın şiddetle cezalandırılmasını isteyen bir kalabalık toplandıysa da, nöbetçiler, gürültü yapıp dinlenmekte olan kralı uyandırmamaları gerektiğini söyleyerek dağıttı hepsini.

O gün akşama kadar derin bir uyku uyudu kral. Uyandığında Himuli'yle Arinna'nın babalarını çağır-dı yanına.

"Siz ikiniz, yıllardır bana en iyi biçimde hizmet

ettiniz. Yeri geldikçe ödüllendirdim ben de sizi. Ama bana yaptığınız en büyük hizmet, bu çocukları yetiştirmek oldu. Yaşamımı kurtardılar benim. Onlarla ne kadar övünseniz azdır.”

İki babanın yüzleri gurur ve mutlulukla parlıyordu. Çocuklar ise utangaç bir tavırla başlarını önlerine eğmişlerdi.

“Komutan Kaşşuli,” dedi sonra kral, Himuli’nin babasına, “Yarın sabah ilk iş bir grup muhafız ve Himuli’yle birlikte o mağaraya gidip zehri hazırlayan o kadını getireceksin bana. Ve sen Nirvabi, bana geyik eti suyuna bir tas çorbayla kocaman bir parça geyik eti getirir misin? Günlerdir hiçbir şey yememiş gibi aç hissediyorum kendimi.”

Bu sözler üzerine, dördü birden kralın huzurunda olduklarını unutuvermişlerdi. Komutan ve aşçıbaşısı çığlıklar atarak odadan fırlarken, Arinna ile Himuli de birbirlerine sarılmış, dans etmeye başlamışlardı. Kralın yemek istediği haberi sarayda bir bayram havası yaratmıştı.

Komutan Kaşşuli ertesi sabah erkenden bir grup muhafızla saraydan ayrıldı. Himuli onlara yolu gösteriyordu. Mağaranın önüne geldiklerinde, Komutan, Himuli ve iki muhafız içeriye girdiler.

Mağaranın içi çok genişti. Bir ev gibi döşenmişti. Tepedeki küçük bir delikten aydınlanıyordu içerisi. Her taraf, otlar, kökler, şişelere konmuş sıvılarla do-

luydu. Duvar dibine kurulmuş ocağın üstündeki kap-
ta, kötü kokular çıkaran bir sıvı kaynıyordu. Saçları
keçeleşmiş, pislik içinde, iskelet gibi bir yaşlı kadın
uyuyordu bir köşeye serilmiş paçavraların içinde.

Komutan Kaşşuli hemen tanıdı kadını. Hekimlik
bilgilerini kötüye kullanıp büyücülük yaparak halka
zarar verdiği için Kral Hattuşili'nin yıllar önce lanet-
leyerek ülkesinden kovduğu bir kadındı bu.

Kente döndüklerinde, komutan ve adamları bü-
yücüyü taşlamak isteyen kızgın bir kalabalığa güç-
lülle engel olabildi. Kralın kendisine vereceği cezayı
beklemek üzere zindana atıldı o da.

Sarayda yaşam olağan akışına dönmüştü yeni-
den. Birkaç gün sonra kral ayağa kalkıp dolaşmaya,
kısa süreler için bile olsa bahçeye çıkmaya başlamış-
tı. Özellikle bahçeye çıktığı sıralar, Arinna ile Himuli'yi
mutlaka yanına alıyor, ağaçların gölgesi altında on-
larla uzun uzun konuşuyordu.

Arinna ile Himuli halkın
gözünde gerçek birer
kahraman olmuşlardı.

Saraydan dışarı ne
zaman çıksalar, halk
çevrelerini sarıp

onları sevgi-
le alkışlıy-
du. İki genç,
bu ilgiden
çok sıkılısalar
da, yapabile-
cekleri bir
şey yoktu. Bu

yüzden, sarayın dışına elden geldiğince az çıkıyor,
bunun için de sokaklarda az sayıda insanın bulundu-
ğu sabahın erken saatlerini seçiyorlardı.

Kralla birlikte geçirdikleri saatler yüzünden artık
daha az baş başa kalabiliyorlardı, ama bir sorun
oluşturmuyordu bu onlar için. Baş başa kalıp konu-
şamasalar da, pek çok konuda gözleriyle anlaşılabili-
yorlardı. Onların kaçamak bakışları, zaman zaman
yüzlerinin pembeleşmesi yaşlı kralın gözünden kaç-
mıyordu. İki gencin bu halleri yaşlı kralı pek eğ-
lendiriyordu.

Kral, ilk iş olarak oğlu Huzziya ile birlikte sür-
günde yaşayan torunu Murşili'yi getirtti kente. On üç

yaşındaki genç Murşili'yi Arinna ve Himuli'yle tanıştırdı. Bu üç gencin bir anda kaynaşıp sıcacık bir dostluk kurması çok mutlu etmişti yaşlı kralı. Onlara bakınca, yurdunun, krallığının geleceğini görüyordu. Bu kez doğru bir seçim yapmış olduğunu düşünüyordu.

Zehirleme olayının ortaya çıkmasından iki hafta sonra kral artık tümüyle iyileşmiş, uzun bir süredir ilgilenemediği devlet işleriyle ilgilenmeye başlamıştı. Kendisinin yokluğunda yerine bakan Labarnaş'ın verdiği yanlış emirleri, yaptığı haksızlıkları düzeltmek epeyi zamanını almıştı.

Sonunda büyük gün geldi. Labarnaş yargılanacaktı.

Kralın Adaleti

Sarayın taht salonunda büyük bir kalabalık vardı. Kral ailesinden gelen soylular, yargıçlar, devlet görevlileri, halkın ileri gelenleri, komutanlar ve saray görevlileri toplanmıştı. Arinna ve Himuli, Kral Hattuşili'nin tahtının sağ tarafında, tahtın hemen arkasında duruyorlardı. Tahtın sol tarafında ise kralın öz torunu genç Murşili vardı. Soyluların arasında kralın kız kardeşi olan Labarnaş'ın annesi ağlamaktan kızarmış gözleriyle dikkati çekiyordu. Kent halkının tamamına yakını, saray duvarlarının önündeki alanda toplanmış, içeriden gelecek haberleri bekliyordu.

Salonda büyük bir uğultu vardı. Görevli, elindeki asayla yere üç kez vurdu ve "Yüce kral geliyor!" diye kralın gelişini duyurdu. Salondaki uğultu bir anda kesiliverdi. Başında kraliyet tacıyla içeriye giren kral, tahtının önünde durup sağ elini kaldırarak salondakileri selamladı. Salondakiler hep bir ağızdan, "Se-

lam sana yüce kral,"
diye karşılık verdi-
ler.

Kral Hattuşili
tahtına oturdu ve
muhafız komutanı-
na seslendi.

"Sanıkları ge-
tirin."

Labarnaş ve
yaşlı büyücü,
dört muhafızın
arasında, salo-
nun ortasında-
ki boşluğa geti-
rildiler. Zavallı
bir görünümü vardı ikisinin de.

Saray yazmanı bulunduğu yerden bir adım öne
çıkarak, "Bu ikisi yüce kralımızı zehirleyerek öldür-
meye girişmekten suçlanıyorlar," dedi.

"Kendinizi savunacak mısınız?" diye sordu Baş-
yargıç.

"Benim böyle bir şeyden haberim yok!" diye ho-
murdandı yaşlı büyücü.

"Ben suçsuzum," dedi ağlamaklı bir sesle Labar-
naş. "Aptal iki çocuğun sözleriyle beni yargılayamaz-
sınız."

"Ya benim tanıklığım ne olacak?" diye sordu kral. "Gözlerimle görüp kulaklarımla duyduğlarım da mı iki çocuğun sözleri kadar değersiz?"

"Çocuklar öne çıkıp bildiklerini anlatsınlar," dedi Başyargıç.

Arinna ve Himuli öne çıkıp bütün bildiklerini ve gördüklerini anlattılar.

Sözleri bittiğinde büyük bir uğultu sardı salonu.

Elindeki asayı yere vurarak susturdu herkesi görevli.

"Ve ben," dedi kral, "şişedeki sıvıyı içmesini buyurduğumda, onun zehirli olduğunu söyledi. Oysa masadaki şişelerden hangisinin zehirli olduğunu bilmesi olanaksızdı. Demek ki zehirli şişenin hangisi olduğunu önceden biliyordu. Bu kadar kanıt yetmez mi?"

Salondaki uğultular yeniden yükseldi. Yargıçlar konuyu tartışma gereği bile duymadan, başlarını sallayarak kararlarını Başyargıca bildirdiler.

Görevlinin uyarısıyla salondaki uğultu kesildikten sonra Başyargıç ortaya gelerek, "Sanıklar suçlu bulunmuştur. Cezalarını yüce kralımız verecektir," dedi.

Salonda büyük bir sessizlik vardı. Herkes, kralın vereceği kararı beklemeye başlamıştı.

Kral uzun uzun sanıklara baktı.

"Bu kadını," dedi elini uzatıp yaşlı büyücüyü

göstererek, “yaptığı kötülükler nedeniyle daha önce kovmuştum ülkemizden. Akıllanmamış ki yeni kötülükler yapmak üzere geri dönmüş. Onun tek başına, insanlardan uzak, yüksek bir dağ başına bırakılmasını istiyorum. Orada cezasını tanrılar versin. Götürün onu!”

Yaşlı kadın salondan çıkarıldıktan sonra gözlerini yeğenine dikti yaşlı kral. Sonra yavaş yavaş konuşmaya başladı:

“Ben, bu ülkenin kralı Hattuşili, yaşlı ve hasta biriyim artık. Hepiniz biliyorsunuz, kendisini rahip yapıp bir kentin yönetimini verdiğim öz oğlum ihanet etti önce bana. Ona toprak verdim, bol bol sığır ve koyun verdim. Ama o benim öğütlerimi dinleyecek yerde, kendi çıkarlarını düşünenlerin sözlerine uydu. Onu cezalandırmadım. Bağışladım ve sürgüne yolladım. Kendi çıkarlarına bu kadar düşkün olan biri, benden sonra kral olamazdı. Ben de kız kardeşimin oğlu genç Labarnaş’ı seçtim.

“Sizlere ‘tahta çıksın diye’ Labarnaş’ı önerdiğim zaman, onu oğlum bilmiş, kucaklamış, yüceltmış, hatta şımartmışım.

“Ama seferde olduğum aylarda bu delikanlının öyle davranışları oldu ki, anlatılır gibi değil.

“Soğuk ve katı yürekliydi. Kralın öğütlerine aldırış bile etmedi. Ama anası olan yılanın sözlerini can kulağıyla dinliyordu. Zaman zaman erkek ve kız kar-

deşleri de ona kötü öğütler verip duruyorlardı. O hep onların sözünü dinliyordu. Ben Kral Hattuşili, bunların hepsini öğrendim.

“Savaştan döndüğümde, kendisini son bir kez daha sınamak istedim ve hasta yatağıma çağırttım.

“Böyle bir durumda yeğenimin bana öz oğulmuş gibi yakınlık göstermesi gerekmez mi?

“Ama ne gezer! O beni zehirlemeye kalkıştı.

“Madem böyle davrandı, o halde dişe diş, dedim.

“Bitsin artık bu iş! Bundan böyle o benim oğlum değil! Bu sefer de anası, ‘Vay benim tosunumun başına gelenler! Mahvettin bizi, anlaşıldı, senin niyetin onu öldürmek!’ diyerek bir inek gibi bağırmaya başladı.

“Peki ama, ben kral, ona hiç kötülük yapmış mıydım? Onu rahipliğe yükselten ben değil miyim? Hep onun iyiliğini istemiştım, ona hep yol göstermişim. Fakat o hiçbir zaman kralın dileklerine karşılık vermedi. Sadece hep kendi isteklerini kolladı.

“Böyle yalnızca kendini düşünen biri, Hattuşaş’ı sevebilir mi?

“İşte oğlum Huzziya. Ben, kral, onu Tappaşşanda’ nın başına geçirdim. Ama kışkırttılar onu. Bana düşman olmasını, başkaldırmasını söylediler. Kendisine verdiklerimi az bulup sorguladı beni. Eğer verdiklerimden daha çoğunu bağışlasaydım ona, ülke-

min kanını içmiş olmaz mıydım? Halkımıza kötülük yapmış olmaz mıydım? Ama bağışladıklarım yeterli gelmedi ona. O da bana karşı çıktı.

“İşte kızım. O da bana ve adıma saygısızlık etti. O da kendisine verdiğim sürülerle, topraklarla yetinmeyi bilmedi. Onu da uzaklaştırdım Hattuşaş’tan. Evimden uzaklaştırdım. Artık o da benim kızım değil.

“Bana ve halkımıza ihanet eden Labarnaş da oğlum değil artık. Annesi ve kardeşleriyle birlikte, ülkenizin en uzak illerinden birine gönderilecekler. Bir daha asla Hattuşaş’a dönemeyecekler.

“Şimdiye kadar, ailemden kimse sözlerimi dinleyip dileklerimi yerime getirmedi. Şimdi oğlum olarak torunum Murşili’yi seçiyorum. Benden sonra o kralınız olacak. Ve sen Murşili, kral babanın öğütlerini dinle.

“Sürekli sarayda yaşayacaksın, ama yine de hep alçakgönüllü davranmalısın. Halkının dileklerine kulak vermelisin. Yiyeceğin ekmek, içeceğin su bol olsun.

“Murşili’yi benim oğlum olarak kabul etmenizi istiyorum sizden. Ona bağlı kalın. Tanrılar ona çok cesur bir yürek vermiş. Tanrı yalnızca aslan gibi cesur olan birine bir aslan yüreği verebilir. Güç zamanlarda oğlumun yanında olun. Ona yardım edin!

“Henüz çok genç. Ancak üç yıl sonra kahraman bir kral olabilir. Bu üç yıl boyunca onu savaşa, sefer-

lere götürmeyin. Onun güçlü bir kral olabilmesi için elinizden geleni yapın. Savaşa götürdüğünüzde ise, iyi koruyun, gözetin onu.

“Bu iki genç, Himuli ve Arinna onun başyardımcıları olacak. Bu iki genç, aynı annenin sütünü emdiler. Aralarında çekişme ve düşmanlık olmaz. Bir insanın yüreği ve ciğeri gibi birbirine bağlı onlar. Oğlum Murşili’ye de öyle bağlı olacaklar.

“Sizler, benim ve halkımın hizmetkârlarısınız. Kötü öğütlerle yanlış yollara sürüklemeyin oğlumu. Eğer benim, Kral Hattuşili’nin sözlerini dinler, öğütlerimi tutarsanız, Hattuşaş yükselecek, yurdumuz barış içinde yaşayacaktır. Öğütlerimi tutmayanlar büyük günah işlemiş olacaktır.

“Bu sözlerim tabletlere yazılsın ve sen Murşili ve siz hepiniz sık sık okuyun öğütlerimi. Okuyun ve asla yanlış yollara sapmayın. Ekmeğiniz, suyunuz eksik olmasın sofralarınızdan. Ben öldükten sonra Murşili, kötülük yapanlara acıma, ama halkımıza karşı sakın acımasız olma, onları adaletle yönet. Ve sizler de oğluma sadakatle hizmet edin.”¹

Bu uzun konuşma yaşlı kralı yormuştu. Soluklanmak için bir an durdu. Koca salonda çıt çıkmıyordu. Kral eliyle Labarnaş’ı, annesini ve kardeşlerini gösterdi.

¹ Bu konuşmanın özü, günümüze ulaşan Hitit tabletlerindeki bilgilerden derlenmiş, öykünün bütünlüğüne uygun ekleme ve çıkarmalar yapılmıştır.

"Götürün onları. Yarın sabah gün doğarken yola çıkacaklar. Oğlumla kızım gibi onlar da bir daha asla Hattuşas'a dönmeyecekler."

Kral ayağa kalkıp çıkarken, salondaki kalabalık büyük bir coşkuyla, "Yaşasın Yüce Kral Hattuşili! Yaşasın Murşili!" diye bağırmaya başlamıştı.

Murşili, Himuli ve Arinna'nın yanına gelip onların koluna girdi. Kralı izleyerek onlar da çıktılar salondan.

Haberler ve salondaki bu coşku kısa sürede tüm kente yayıldı. Kent halkı o gece geç saatlere kadar "Yaşasın kral!" diye bağırarak sokaklarda dolaştı, dans edip eğlendi.

Bu sevinç gösterileri karşısında çok duygulanan Kral Hattuşili bir araba hazırlattı. Yanına Murşili, Arinna ve Himuli'yi de alarak, ellerindeki meşalelerle çevreyi aydınlatan bir öbek muhafızın eşliğinde kentin büyük meydanına gidip halkını selamladı. Kendisinden sonra ülkeyi yönetecek genç Murşili ile en yakın yardımcıları olacak iki genci onlara tanıttı.

Hattuşas, kurulduğundan beri böyle coşkulu bir gece yaşamamıştı. Yıllar boyunca anlatıldı, kuşaktan kuşağa bir söylence gibi anlatıldı o gece yapılan şenlikler.

Gecenin Karanlık Konuğu

Meydandaki Őenlikten dönüp odasına çekilen krala "iyi geceler" dileğinde bulunduktan sonra, sarayın bahçesine çıktı    genç. Kent meydanında eğlenenlerin coşkulu sesleri yankılanıyordu gecenin içinde. Çok heyecanlı bir gün geçirmişlerdi. Herhangi bir Şeyi konuŐup tartıŐmaktan çok, bir arada olup o gün yaşadıkları olayları sindirmeyi gereksinim duydukları Şey. Arinna'nın her sabah kuşlara yem verdiği, bahçenin en ucundaki söğüt ağacının altında çimenlere oturdular. Uzun bir süre sessizce meydandan gelen sesleri dinlediler. Dolunay vardı o gece. Ağaçların gölgeleri garip görüntüler oluŐturuyordu bahçede.

"Korkuyorum," dedi Murşili sonunda. "Dedem yüce kral ömür boyu bağladı bizi birbirimize. Ama sırtımıza da çok önemli görevler yükledi. BaŐaramaz-

sak diye korkuyorum.”

“Hep senin yanında olacağız Murşili,” diye atıldı Arinna, “aklımızı doğru kullanırsak her güçlüğü yenebiliriz.”

O sırada, Komutan Kaşşuli'ye Labarnaş'ın annesi ve kardeşleriyle birlikte tutulduğu odadan kaçtığı haberi ulaşmıştı. Doğduğu günden beri sarayda yaşamış olan Labarnaş, saraydaki gizli yolları, geçitleri saray muhafızlarının hepsinden çok daha iyi bilirdi. Kaçması da, gizlenmesi de pek zor değildi.

Kaşşuli'ye göre, üç hedefi olabilirdi Labarnaş'ın. Biri, saraydan kaçıp sürgünde yaşamaktan kurtulmak. Ama o zaman, kralın sürgünde kendisine sağladığı olanaklardan yararlanamayacaktı. Bir isyancı ordusu kurup krala savaş açması da olanaksızdı. O zaman iki olasılık kalıyordu geriye.

Labarnaş ya kralı ya da bütün planlarını bozmuş olan iki çocuğu öldürmek için kaçmıştı.

Kaşşuli hemen kralın kapısındaki muhafızların sayısını artırdı. Labarnaş'ın gizli bir geçitten doğruca kralın odasına girmesi olasılığına karşılık da en iyi iki adamını, kralın yatak odasına nöbetçi olarak dikti. Saray çıkışlarındaki nöbetçilerin sayısını artırdı. Sonra da çocukları aramaya başladı. Şenlik dönüşü Himuli ve Arinna'yı kimse görmemişti. İşin kötüsü Murşili de yoktu ortalıkta.

Sarayda yaşayan herkes seferber edilmiş, çocuk-

ların bulunabileceği salonların ve odaların tümü tek tek aranmıştı.

Sonunda, "Bahçe!" diye bağırdı Kaşşuli daha önce neden düşünmediğine öfkelenerek. "Bahçede olmalılar. Oraya bakın!"

Muhafızlar hemen bahçeye koştular.

"Koca bir devleti ve insanlarını adaletle yönetmek kolay mı sanıyorsun?" diye sordu Murşili.

"Kendine yardımcı olarak deneyimli ve dürüst kişileri seçersen, sandığın kadar da zor olmayacaktır," dedi Himuli.

"Yine de korkuyorum. Çok büyük bir sorumluluk bu."

"Büyüyeceğiz. Yeni yeni bilgiler edinip deneyimler kazanacağız. Hazırlanmak için uzun zaman var önümüzde."

"Önünüzde zaman falan kalmadı," dedi tıslayan bir ses. Bir karaltı fırlamıştı karanlığın içinden. Ağaçların gölgesinden sıyrılıp ay ışığına çıktığında tanıdılar ona. Elinde bir kılıç tutan Labarnaş'tı bu.

"Küçük kızın her sabah kuşlara yem verdiği bir yer var. Orada olabilirler," dedi bahçeye koşan muhafızlardan biri.

"Çabuk oraya bakın," diye bağırdı Komutan Kaşşuli.

Himuli, belinden hiç ayırmadığı hançerini çekip öne atıldı hemen. Ama koca bir kılıca karşı küçücük bir hançerle ne yapabilirdi ki?

“Siz kaçın! Siz kapıdaki nöbetçilere ulaşana kadar oyalayabilirim ben bunu!” diye bağırdı.

“Sesleri duydunuz mu?” dedi o tarafa doğru koşan muhafızlardan biri. “Sanırım bulduk onları. Koşun!”

İnsanın içini ürperten bir kahkaha atarak kılıcını havaya kaldırdı Labarnaş.

“Yalnızca seni gebertsem bile yeter bana. Ama ücünüzü de atalarınızın yanına yollayacağım.”

"Kaçının!" diye bağırdı yeniden Himuli öne doğru bir adım atarak.

Murşili hemen yerden bir dal parçası kapıp Himuli'nin yanına geldi.

"Vaaaay! Oğlumuz pek de yiğitmiş," diyerek yine güldü Labarnaş. "Bakalım tek vuruşta ikinizi birden halledebilecek miyim..."

Tam güç almak için ikinci elini kılıcın kabzasına götürdüğü sırada, vınlayarak gelen bir balta kılıç tutan elini bileğinden kopardı.

Ne olduğunu bile anlayamadan, acı bir çığlık attı Labarnaş.

Sabah, taht salonunda, gece olanları öğrenen Kral Hattuşili,

"Götürün bunu ve canını alın!" diye bağırdı.

Muhafızlar Labarnaş'ı alıp götürmek üzere davrandıkları sırada, genç Murşili atıldı ortaya.

"Yüce kralım, almayın onun canını. Kesik eliyle utanç içinde yaşasın ömür boyu. Başkalarına da ders olsun, kralına ihanet edeceklerle örnek olsun."

Bir an düşündü kral.

"Küçük oğlum, şimdiden çok doğru ve akıllıca kararlar vermeye başladı," dedi gülümseyerek. "Evet, Murşili'nin dediği gibi yapın, ülkemizin en uzak köşesine gönderin onu. Kesik eliyle ömür boyu utanç içinde yaşasın..."

Kralın Son Yolculuğu

Sokaklarda, sonbaharın altın yaprakları uçuşurken, her şey düzene girmişti ülkede. Yaşlı kral Hattuşili, halkın önüne getirdiğı tüm sorunlara akıllıca çözümler getiriyor, ülkesini adil bir biçimde yönetiyordu. Devlet yönetiminden artakalan zamanının tümünü, torunu ve şimdi oğlu olan Murşili ile onun kardeşleri olarak gördüğü Himuli ve Arinna'yı başta devlet yönetimi olmak üzere çeşitli konularda eğiterek geçiriyordu.

Üç arkadaş, boş zamanlarında atlarına atlayıp avlanmaya gidiyorlardı. Avcılık, ok atmayı öğrenmenin en iyi yolu olduğundan, bu konuda onları yüreklendiriyordu yaşlı kral. Avcılıkta, bir kız olmasına karşın Arinna da arkadaşları kadar başarılıydı. İyi bir av yaptıklarında, büyük bir keyifle dönüyorlardı saraya. Kral Hattuşili, onların bu coşkusuna katılıyor,

gençliğinde avlanırken başından geçen kimi olayların öykülerini anlatıyordu onlara. Gençlerin avlayıp getirdiği geyiklerin etini yemekten de pek hoşlanıyordu doğrusu.

Bir sabah uyandıklarında, ortalığı bembeyaz buldular. Mevsimin ilk karı yağmış, her yanı kalın bir kar tabakası örtmüştü.

"Ah, işte bugün ava çıkılır!" diye bağırdı Himuli keyifle.

"Evet," dedi Murşili. "Geyiklerin izlerini kolayca bulabiliriz. Hadi davranın."

"Bugün bir değil iki geyik vuralım," dedi Arinna. "Birinin etini iste kurutup saklar babam."

Az sonra, koyun postundan yapılma giysilerini giymiş, sarayın kapısından fırlamışlardı bile.

Ormanlık bölgeye ulaştıklarında, bir geyik sürüsünün izlerine rastlamaları çok sürmedi. Sürü ormanın yan tarafındaki dağa doğru ilerliyordu. Ormanın dışından dolanıp sürünün önünü kesmeye karar verdiler. Böylece zaman kazanmış olacaktı.

Yarım saat kadar sonra, tepenin eteğindeki çalılıklarla karınlarını doyuran kalabalık sayılacak bir sürüye rastladılar.

"Küçük sürüler kışı daha güvenli geçirmek için bir araya gelmiş olmalı," dedi Himuli.

Sürünün en önünde duran büyük erkek geyiği kestirdiler gözlerine. Atlarını bir ağaca bağlayıp sine

sine sokulmaya başladılar sürüye. Ok atımı uzaklığına geldiklerinde, "Hazır olun," diye fısıldadı Murşili.

Üç arkadaş, sadaklarından birer ok çıkarıp iyice nişan aldılar.

"Hadi, şimdi!"

Üç ok birden vınlayarak hedefi buldu. Sürü dağılıp kaçarken, can havliyle havaya sıçrayan geyik, bir adım atmaya bile fırsat bulamadan devrildi karların üstüne.

"Yaşasın!" diye bağırdı Arinna, "Tam isabet."

Hemen atlarını alıp geyiğin yanına koştular.

Atından inerken, tepenin yukarılarında yüksek bir kayanın üstünde durmuş aşağıya bakan bir dağkeçisi gördü Himuli. Uzun, kıvrık boynuzlarıyla çok görkemli bir hayvandı.

"Bakın!" dedi, "İkinci av ayağımıza geldi. Siz bunu ata yüklerken ben de onunla ilgileneceğim." Sözüünü bitirir bitirmez atını sürdü.

Tepenin eteğindeki bir çalıya bağlayıp atını, hızla yukarı doğru tırmanmaya başladı. Dağkeçisi hâlâ aynı kayanın üstünde duruyordu. Sessizce yaklaşıp kayanın öteki ucuna ilerledi. Ok atımı uzaklığına gelince, tam göğsünü nişanlayıp saldı okunu. Hemen ikinci okunu çıkardı ama onu kullanmasına gerek kalmamıştı. Ne olduğunu anlamamış gibi bir an donup kalan dağkeçisi olduğu yere yığılivermişti.

"Tam isabeeeet!" diye bağıırıp sevinçle zıplayan

Himuli, bir anda dengesini yitirip kaymaya başladı. Son anda, bir çalı köküne tutunarak kayaların üstüne düşüp parçalanmaktan kurtuldu. Ayakları, boşlukta sallanıyordu.

Murşili'yle Arinna, dehşet içinde izliyorlardı onu. "Sıkı dur, geliyoruz!" diye bağırdı Murşili.

Atlatmış olduğu büyük tehlikenin heyecanıyla yüreği göğsünden fırlayacakmış gibi atan Himuli, "Atımı getirin," diye bağırdı onlara.

"At bir şey yapamaz, kayar orada. Biz geliyoruz."

"Dediğimi yapın, atımı getirin!" diye bağırdı yeniden Himuli. "Benim atım kaymaz."

İki genç zaman yitirmeden atla birlikte kayanın yan tarafına koştu.

"Eyerdeki ipi ata bağlayıp ucunu bana atın!"

İpi atın boynuna bağlayıp ucunu kayadan aşağıya attılar. Çalıyı bırakıp ipe sıkıca tutunan Himuli, "Çekin!" diye bağırdı.

Himuli az sonra kayanın üstündeydi. Arinna göz yaşları içinde Himuli'ye sarılıp "Sevgilim! Sevgilim! Öyle korktum ki!" diyerek yüzünü gözünü öpmeye başladı. Sıkıca sarıldı Himuli genç kıza. Yüreğine dalga dalga yayılan sıcaklıkla, az önce atlatmış olduğu ölüm tehlikesini unutmuştu bile. Çenesinden tutup başını kaldırdı Arinna'nın.

"Biliyor musun," dedi, "ben de seni çok seviyorum." Küçük bir öpücük kondurdu dudaklarına.

Avlanmadan da, uçuruma yuvarlanmadan da çok daha heyecan verici gelmişti bu küçük öpücük ona.

Arinna utanmıştı.

“Ben sana seni sevdiğimi söylemedim ki!” diye bağırarak uzaklaştı Himuli’nin kollarından.

İki genç, kahkahalarla güldüler onun bu haline.

Az sonra, iple bağladıkları yabankeçisini düzlüğe çekmiş, atın terkisinde düzlüğe inmişlerdi. Himuli hâlâ az önceki öpücüğün heyecanını yaşıyordu.

Avlarını yüklenip kente dönerken merakla sordu Murşili.

“Karla kaplı o kayalık yerde kaymadan nasıl çekebildi seni atın?”

“Benim atım özel,” diye gülerek yanıtladı onu Himuli. Sonra yere atlayıp atının bir ayağını kaldırarak özel olarak yaptırdığı iki ucu kıvrık at nalını gösterdi. “Benim buluşum bu. Naldaki tırnaklar yere saplanıp atın kaymasını önüyor. Dağda işe yaradığına göre, karda da yarayabileceğini düşündüm.”

Kente döner dönmez kendi atına da bu nallardan yaptıracağını söyledi Murşili.

“Ben de isterim,” diye atıldı Arinna.

İki genç, gülümseyerek baktılar genç kıza. Himuli’yle göz göze gelince yüzü kızardı Arinna’nın. Atını hızla sürüp uzaklaştı yanlarından.

Kente kadar keyifle, şakalaşarak yol aldılar.

Sarayın kapısından girdiklerinde, üzücü bir haber

bekliyordu onları. Yaşlı kral çok hastaydı. Gelir gelmez yanına getirilmelerini istemişti. Sarayda kimse-
nin ağzını bıçak açmıyordu.

Hemen kralın odasına koştular. Kral Hattuşili sapsarı bir yüzle yatıyordu yatağında. Hekimler yan tarafta krala ne gibi bir ilaç vermeleri gerektiğini tartışıyorlardı. Hepsinin dışarıya çıkmalarını buyurdu kral. Sonra da eliyle işaret ederek üç genci yanına çağırdı. Yatağın yanına gidip yere diz çöktüler.

"Hekimlerin yapabileceği bir şey yok," dedi onlara. "Yeterince yaşadım. Artık atalarımın yanına gidiyorum. Ben öldükten sonra, Telipuni göz kulak olacak sana. Değerli bir devlet adamıdır. Onun öğütlerini dinle her zaman. Bu iki arkadaşın, aynı zamanda kardeşin senin. Onları asla yanından ayırma. Senin çok iyi bir kral olacağını biliyorum. Tanrılar yanında olsun."

O sırada yaşlı Telipuni girdi içeriye. Onu gören Kral Hattuşili, "Telipuni, sevgili dostum," diye seslendi ona. "Benden esirgemediğin hizmetlerini ve sadakatini oğlumdan da esirgeme."

Başını eğerek sessizce selamladı kralını Telipuni.

Arinna ve Himuli birbirlerine sarılmış ağlıyorlardı. "Ağlamayın," dedi onlara kral. "Geçmiş bir yana bırakıp geleceği düşünün. Siz üçünüz, geleceği kuracaksınız."

Murşili'nin başını okşadı. "Hadi çıkın şimdi. Beni Telipuni'yle yalnız bırakın."

Ertesi sabah, kent sokaklarında çalan davullar halka Kral Hattuşili'nin ölüm haberini veriyorlardı.

Yeni Bir Dönem

Yüce Kral Hattuşili için büyük bir tören düzenlendi. Tanrılara sunular sunuldu. Tüm ülkede halk, günlerce yas tutup gözyaşı döktü kendilerini adaletle ve sevgiyle yöneten kralları için.

Bir hafta sonra Murşili büyük bir törenle tahta oturup krallık tacını giydi.

Tören sırasında sağında Himuli ve Arinna, solunda Telipuni duruyordu. Bununla, onlara da kendisine gösterilen saygının aynısının gösterilmesini istiyordu genç Kral.

Hitit topraklarında yeni bir dönem başlıyordu artık.

Hattuşaş

Hattuşaş (bugünkü Boğazköy) Çorum'un 82 km güneybatısında yer alır. Yapılan kazılarda, ilk yerleşim izlerinin Kalkolitik (Taş) Çağ'a kadar (MÖ 5000) uzandığı anlaşılmaktadır. Sürekli bir yerleşim yeri olması ise, Eski Tunç Çağı'nın sonlarına (MÖ 3000) doğrudur. Bölgenin yerli halkı olan Hattiler, burada bir kent kurup, Hattuş adını vermişlerdir. Bu kent MÖ 1700'lerde, tarihteki ilk Hitit Büyük Kralı olan Kuşşara'lı Anittas tarafından yıkılmış ve "Benden sonra gelecek krallar Hattuşaş'ı yeniden kurarsa tanrının fırtınası ile vurulacaktır," diye lanetlenmiştir.

Hitit yazılı kaynaklarından anlaşıldığına göre, yaklaşık yüz yıl sonra MÖ 1665-1640 yıllarında hükümdarlık yapan I. Hattuşili, Hattuşaş'ı yeniden yerleşime açmış ve Hititlerin başkenti yapmıştır. Kent, 400 yıldan uzun bir süre Anadolu'ya egemen olan bir

uygarlığın merkezi olmuştur.

Hattuşas, Hitit İmparatorluğu döneminde, yani MÖ 14 ve 13. yüzyıllarda, yaklaşık olarak altı kilometre uzunluğunda bir surla çevrilmiştir. Daha sonraki bir dönemde bu surların önüne ikinci bir duvar daha örülerek, kent daha sıkı bir savunmaya alınmıştır. Bu yeni sur üzerinde bulunan, anıtsal şehir kapılarının çoğu günümüze kadar oldukça sağlam durumda gelmiştir. Güneybatıda, dış yüzünde aslan yontuları bulunan Asanlı Kapı'yla, iç yüzünde, silahlı bir tanrının bulunduğu Kral Kapısı, bunların en önemlileridir.

Kentte, günümüze kadar ayakta kalmış yapıların büyük bölümü, surlar gibi, MÖ 13. yüzyıldan kalmadır. Kraliyet yapılarının yer aldığı Büyükkale'de, direkli galerilerle çevrili avlular, konutlar, depo binaları ve büyük bir kabul salonuyla, büyük bir saraya ait kalıntılar ortaya çıkartılmıştır.

Hitit metinlerinde sık sık "Hattuşas Ülkesi'nin bin tanrısından" söz edilmektedir. İmparatorluk başkenti Hattuşas'ta bu tanrıların bazılarının birer tapınağı vardır. Bugüne kadar yapılan kazılarda, tapınak olarak tanımlanan 31 yapı ortaya çıkarılmıştır.

Hattuşas'ın en büyük dinî yapısı olan Büyük Tapınak, aşağı şehirde bulunan konutların ortasındaki tek tapınaktır. Yukarı şehirde ise tapınaklar, kraliyet sarayları ve bazı anıtsal yapılar açığa çıkartılmıştır.

Şehrin bu bölümünde, son Hitit Büyük Kralı II. Şup-piluliuma ile babası IV. Tuthaliya'nın yaptığı işleri anlatan iki büyük yazıt bulunmaktadır. Ayrıca şehrin Büyükkaya sırtında, büyük boyutlarda, 11 adet yeral-tı silosu bulunmuştur.

Hitit İmparatorluğu'nun MÖ 1200 yıllarından hemen sonra yıkılmasına karşın, Hattuşaş kenti varlığını sürdürmüştür. Kentte, Pers, Galat, Roma ve Bizans dönemlerine ait yerleşme izleri görülmektedir.

Hattuşaş kentinin 2 km kadar kuzeydoğusunda, Yazılıkaya Tapınağı yer alır. Yazılıkaya Tapınağı, kayalara oyulmuş biri büyük biri küçük iki odadan oluşmaktadır.

Büyük odanın yan duvarları tanrı ve tanrıça kabartmalarıyla bezelidir.

Tanrıların genel olarak sivri bir külahı, belden kuşaklı kısa bir giysisi, kalkık burunlu pabuçları ile küpeleri vardır. Çoğu zaman kıvrık bir kılıç ya da topuz taşırlar. Tanrıçaların hepsi uzun bir etek giyer, başlarında silindir biçimli bir başlık vardır. Bu iki duvarın birleştiği kuzey yönündeki duvarda ise, baş tanrılar yer almaktadır. Burada hava tanrısı Teşup, karısı tanrıça Hepatu, oğulları Şarruma ve çift başlı kartal yer almaktadır. Bu odadaki en büyük kabartma Kral IV. Tuthalia'ya aittir.

Ayrı bir girişi bulunan küçük odayı, girişin iki yanındaki aslan başlı, insan gövdeli kanatlı cinler ko-

rumaktadır. Küçük odanın batı duvarında sağa doğru sıralanan on iki tanrı, doğu duvarında ise Kılıç Tanrısı ile Tanrı Şarruma ve himayesindeki Kral IV. Tuthalia yer almaktadır. Bu kısımda iyi korunmuş kabartmalar dışında kayaya oyulmuş üç adet niş bulunmakta ve bu nişlere birtakım hediyelerin veya Hitit kral ailesinin ölü küllerinin saklandığı kapların konulduğu düşünülmektedir.

Hattuşas, 1986 yılında UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi'ne alınmıştır.

Hititler

Hititler'in Anadolu'ya nereden geldiklerini, geldikleri zaman asıl adlarının ne olduğunu da bilmiyoruz. Çok kalabalık olmadıkları sanılıyor. Anadolu'da o dönemde irili ufaklı birçok kent devleti egemen. Önce yerli halk Hatti'lerle kaynaşıyorlar, sonra güçlü bir devlet kuruyorlar. Öylesine güçlü oluyorlar ki, yayılmalarına karşı çıkmayı kimse göze alamıyor. Devlet yönetiminde çok becerikli ve ustalar. Egemenlikleri altına aldıkları ulusları köle yapmıyor, onları bir sadakat ilişkisi içinde devletin yurttaşları haline getirmeyi başarıyorlar.

İlk Hitit kralları soylarını Kuşşara hanedanına dayandırmakta, ataları olarak da Hattuşaş'ı yıkıp burayı yeniden kurmaya kalkışacak olan kralları lanetleyen Kral Anittas'ı benimsemişlerdir. Ancak, devletin kuruluşundan 150 yıl kadar sonra Kral Telipinus'un yaz-

dırmış olduğu bir fermanla devletin babaları olarak üç kralın adı geçer: Labarnaş, I. Hattuşili, I. Murşili.

Labarnaş adı daha sonra kral sözcüğüne eşdeğer (Sezar ve Kayzer gibi) bir unvan haline geliyor. Elimizdeki bilgiler yetersiz de olsa Hitit devletinin kurucusu olarak Labarnaş'ı kabul ediyoruz.

Labarnaş, şehir devletleri ve küçük krallıkları daha büyük devlet içinde toplamayı başarıyor, sınırlarını batıya doğru genişletiyor, etki alanını kuzeye ve güneye yayıyor, belki de denizlere kadar uzanıyor.

Bazı kaynaklar, tarihte ilk kez onun, kendi soyundan geleceklere tahta çıkmak güvencesi sağlayacak biçimde krallık töresi kurduğunu bildiriyor. Bu güvence, kralın kendisinden sonra yerine geçecek olanı atama hakkıydı.

Oğlu I. Hattuşili (MÖ1650-1620), bu sayede kendisinden sonra tahta çıkabilmiş ve devletin topraklarını genişletebilmiştir.

I. Hattuşili, güney sınırında bir tampon devlet yaratabilmek için Halep üstüne yürür. Oysa esas düşmanı kendi sarayında bulunan manevi oğludur. Halep seferinden hasta olarak döndüğünde, vasiyetnamesi olarak da nitelendirebileceğimiz kişisel şikâyetnamesini yazdırır. Yerine geçmesi için torunu Murşili'yi aday gösterir. Daha önce de asıl oğluyla kızını cezalandırmayı unutmaz, gelirlerini azaltır, belirli bir yerde oturmak üzere sürgüne yollar. Sonra da bir pren-

sin doğru eğitimi üzerine görüşlerini sıralar.

I. Murşili MÖ 1620-1590 yılları arasında hükümdarlık etmiştir. Sağlam bağlardan yoksun olan şehir devletlerini yeniden örgütleyerek Hitit İmparatorluğu'nun asıl kurucusu olmuştur. Böylece Mısır ve Mezopotamya'dan sonra Doğu'nun üçüncü büyük devleti ortaya çıkmıştır.

I. Murşili Halep'i ele geçirir, Babil üzerine yürüyerek burayı da fetheder.

1590'da yurduna döndükten kısa bir süre sonra eniştesi tarafından öldürülür.

Ekteki iki harita I. Labarnaş ve I. Hattuşili dönemlerinde Hitit İmparatorluğu'nun egemenlik alanlarını göstermektedir.

